

๒๒๐ ๒
๑๑ ๑๑๑
๖๖

ศึกษาการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปริญญาโท

ของ

บุญทิวา สุขสงเคราะห์

๑๗ ส.ค. ๒๕๓๐

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

163969

ศึกษาการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

ของ

บุญทิศา สุขสงเคราะห์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2530

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง ความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิงและเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้บริการหนังสืออ้างอิง ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 8 คณะวิชา คือ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน คณะศิลปศาสตร์ และคณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ใ้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประเภทอัคราส่วน ร้อยละ และมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า จำนวนนักศึกษาที่เคยใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 75.62 และจำนวนนักศึกษาที่ไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 24.38 นักศึกษาที่ไม่เคยใช้ หนังสืออ้างอิงให้เหตุผลว่า ไม่จำเป็นต้องใช้เป็นส่วนใหญ่ ความถี่ที่ใช้หนังสืออ้างอิง มากนั้น คือ เดือนละ 1 - 2 ครั้ง ส่วนหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ วิทยานุกรม รองลงไปคือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล นักศึกษาส่วนใหญ่ได้เหตุผลในการใช้หนังสืออ้างอิงว่าสนใจ อยากรู้เอง และเมื่อนักศึกษาต้องการค้นหาหนังสืออ้างอิง นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีค้นหา หนังสือดังนี้คือ ค้นจากคู่มือรายการจดเลขหมู่หนังสือ - หยิบหนังสือบนชั้น วัตถุประสงค์ ในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษาส่วนมากใช้หนังสืออ้างอิงเพื่อประกอบการทำรายงาน และค้นคว้าหนังสืออ้างอิงเพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา ส่วนปัญหาใน การใช้หนังสืออ้างอิงนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 71.38 และไม่มีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 28.62 ปัญหาที่พบในการใช้ หนังสืออ้างอิงมีดังนี้ ไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงแต่ละเล่ม (ร้อยละ 66.96) ไม่ทราบ ว่าจะค้นเรื่องที่ต้องการได้จากหนังสืออ้างอิงเล่มใด (ร้อยละ 70.00) ไม่ทราบวิธีค้นหา หนังสืออ้างอิง (ร้อยละ 45.25) ไม่มีรายการแก้ไขหนังสืออ้างอิง (ร้อยละ 37.83) วิธีการใช้หนังสืออ้างอิงยุ่งยาก (ร้อยละ 42.17) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง

สืบค้นหาทัศนียภาพ (ร้อยละ 24.78) ปัญหาเกี่ยวกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ที่ปีศาจนี้
เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา (ร้อยละ 10.86) และเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้
จะแนะนำหนังสืออ้างอิง (ร้อยละ 10.86) ในด้านความต้องการของนักศึกษานั้น
นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุง เพิ่มเติมสิ่งที่มีอยู่ในห้องหนังสืออ้างอิงให้มากกว่า
ที่ในปัจจุบัน และความพอใจของนักศึกษาเกี่ยวกับบริการของห้องหนังสืออ้างอิงโดย
ทั่วไปรวมในด้าน ระเบียบการใช้ สถานที่ตั้ง การจัดห้องหนังสืออ้างอิง ระบบการจัดเก็บ
หนังสืออ้างอิง บรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิง คู่มือหรือเครื่องช่วยกัน เครื่องอำนวยความสะดวก
ความสะดวก บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่และภรรยาดี เหนื่อยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง

THE USE OF REFERENCE BOOKS OF THAMMASAT UNIVERSITY STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

BOONTHIWA SUKSONGKROH

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree

at Srinakharinwirot University

February 1987

The purposes of this research were to study Thammasat University students' use of reference books, their problems, their needs, and their attitudes towards the reference services. The sample used in this research were 320 junior students from the 8 faculties of Thammasat University -

1. Faculty of Laws.
2. Faculty of Political Science
3. Faculty of Economics.
4. Faculty of Commerce and Accountancy.
- 5 Faculty of Social Administration
6. Faculty of Journalism and Mass Communication.
7. Faculty of Liberal Arts.
8. Faculty of Sociology and Anthropology.

A questionair was used for collecting data. Statistics used in data analysis were arithmetic means, standard deviation.

The research findings can be summarized as follows -

1. Of the 320 students, 75.62 percent reported to have used reference books, 24.38 percent have never used reference books.

2. The majority of students used the reference books at the frequency of 1 - 2 times a month. The reference books which had been used the most were dictionaries (45.45 %) and government publications (31.82 %) the purposes of their use were doing research for report papers and reading to depending their knowledge of their studies.

3. The majority of students used card catalog as a tool to find the reference books they needed.

4. 28.12 percent of the students who used reference books did not have any problems, 71.88 percent had some problems as listed:-

4.1 Did not know how to use the reference books (66.96 %)

4.2 Did not know which books to look into for the information needed (70.00 %)

4.3 Did not know how to look for reference book (45.25 %)

4.4 There were records in the card catalog but the books were not on the shelves (37.83 %)

4.5 Methods of use in the reference books were too difficult (42.17 %)

4.6 Shelving system of reference books was confusing (24.78 %)

4.7 Staff were not helpfull (10.86 %)

4.8 Non - professional staff did not have enough knowledge about reference books to give advice (10.86 %)

The majority of students wanted the reference collection to be improved. They were moderately sastisfied with the reference services, the reference room's location, the shelving system, the indexes and card catalog, and the reference staff.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัญ ทัฬหะยัง ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์ดีคา ซึ่งกรุณาเป็นประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้ทำวิจัย และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จบกระดั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา และอาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาบางท่าน ที่ได้กรุณาให้การปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญศรี ไพรัตน์ ที่ได้กรุณาได้เกียรติเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณวิบูลย์ กระจ่างแจ้ง ที่ให้ความช่วยเหลือมาตลอดเป็นอย่างดีจนกระดั่งปริญญานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโทร่วมรุ่นและเพื่อนร่วมงานทุกคนที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณชุนาน ติระกิจ ที่ได้กรุณารวบรวมสถิติข้อให้

บุญทิวา สุขสงเคราะห์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษากันคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษากันคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษากันคว้า	6
คานิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายของหนังสืออ้างอิง	8
หลักเกณฑ์การประเมินค่าและการคัดเลือกหนังสืออ้างอิง	10
ประเภทของหนังสืออ้างอิง	13
ประโยชน์ของหนังสืออ้างอิง	20
การจัดห้องหนังสืออ้างอิง	26
ห้องหนังสืออ้างอิงของสำนักหอสมุดคณะวิทยาศาสตร์	30
งานวิจัยในประเทศ	35
งานวิจัยในต่างประเทศ	39
3 วิธีดำเนินการศึกษากันคว้า	43
การเลืกวกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สถิติ	48

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	80
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	80
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	80
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	88
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	102

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนนักศึกษา	44
2 แสดงจำนวนแบบสอบตามที่ได้รับคืนจากแอกตามคณะวิชา	47
3 แสดงจำนวนนักศึกษาที่เคยเรียนและไปเคยเรียนวิชาการ ใช้ของสภุคจากแอกตามคณะวิชา	53
4 แสดงจำนวนนักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ของสภุคจำแนก ตามระดับการศึกษาและคณะวิชา	54
5 แสดงอัตราส่วนร้อยละจำนวนนักศึกษาที่เคยและไปเคยใช้ หนังสืออ้างอิง กวา ถึ่ในการใช้และเหตุผลของการไม่ใช้ หนังสืออ้างอิง	55
6 แสดงอัตราส่วนร้อยละประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้ใน การค้นคว้า	56
7 แสดงอัตราส่วนร้อยละของเหตุผลในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา	57
8 แสดงอัตราส่วนร้อยละของวิธีการค้นหนังสืออ้างอิงของนักศึกษา	58
9 แสดงอัตราส่วนร้อยละวัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออ้างอิงของ นักศึกษา	59
10 แสดงอัตราส่วนร้อยละระดับการค้นคว้าหนังสืออ้างอิงของนักศึกษา	60
11 แสดงอัตราส่วนร้อยละนักศึกษาที่มีและไม่มีปัญหาในการใช้หนังสือ อ้างอิง	61
12 แสดงอัตราส่วนร้อยละปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง	62
13 แสดงค่าเฉลี่ยความถี่ของการของนักศึกษาที่มีต่อการใช้หนังสืออ้างอิง	64

14	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระเบียบการใช้ห้องหนังสืออ้างอิง	66
15	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถานที่ตั้งห้องหนังสืออ้างอิง	67
16	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดห้องหนังสืออ้างอิง	68
17	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิง	69
18	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง	70
19	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อคู่มือหรือเครื่องช่วยค้น	71
20	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเครื่องมืออำนวยความสะดวกในห้องหนังสืออ้างอิง	72
21	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องหนังสืออ้างอิง	73
22	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อครุภัณฑ์ในห้องหนังสืออ้างอิง	74
23	แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อห้องหนังสืออ้างอิงรวมห้องเก่าคาน	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันมิได้มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนฟังแต่เพียงคำบรรยายหรือจับบันทึกตามคำบอกของอาจารย์ในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องการให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อให้เกิดความรู้อย่างแตกฉาน ความต้องการดังกล่าวนี้ปรากฏอย่างชัดเจนในคู่มือการศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งนอกจากจะระบุวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิตแล้ว ยังระบุเวลาที่ใช้ฝึกฝนหรือค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองอีก เช่นการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลักสูตรระยะเวลาเรียนไว้ 3 หน่วยกิต และระบุเวลาที่นักศึกษาต้องฝึกฝนค้นคว้าด้วยตนเองอีก 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2528 : 104) ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ โจเซฟ ที่กล่าวไว้ว่า อาจารย์ผู้สอนและห้องสมุดต่างก็มีความสำคัญต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยเท่ากัน โดยที่อาจารย์เป็นผู้กระตุ้นให้นักศึกษารู้จักคิด วิจัย วิจารณ์ เกิดความอยากรู้อยากเห็น ส่วนห้องสมุดเป็นแหล่งที่จัดหาหนังสือที่จะมาเสริมสร้างสติปัญญาของนักศึกษาให้แตกฉานยิ่งขึ้น (Josey. 1962 . 492)

นอกจากนั้นการศึกษาในมหาวิทยาลัย ยังช่วยส่งเสริมการทาวิจัยทุกลักษณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ได้ระบุให้นักศึกษาทาวิทยานิพนธ์ด้วยจึงจะสำเร็จตามหลักสูตร และในการทาวิทยานิพนธ์นั้น จำเป็นต้องใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในการศึกษาค้นคว้า นักศึกษาจึงมีความต้องการห้องสมุดที่มีหนังสือ เอกสาร ตลอดจนโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์อย่างพร้อมมูลและเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับที่สมิธและแบ็กซ์เตอร์ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ที่สำคัญดังนี้คือ

1. ห้องสมุดควรจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยในการเรียนของนิสิตและนักศึกษาให้เพียงพอ
2. ห้องสมุดควรส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีความรู้กว้างขวาง และทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการแขนงต่าง ๆ โดยการจัดหาหนังสือที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปกรรม วรรณคดี และประวัติศาสตร์ เป็นต้น
3. ห้องสมุดควรมีหนังสืออ้างอิงและหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงเป็นจำนวนมากพอ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม แผนที่ หาเนียบนาม และหนังสือคู่มือ เป็นต้น

(Smith and Baxter. 1965 : 9)

ความต้องการอีกประการหนึ่งของผู้ใช้ห้องสมุดก็คือ ความสะดวกรวดเร็วในการเรียกใช้สารนิเทศต่าง ๆ และภายในห้องสมุดมีหนังสือประเภทหนึ่งที่จะตอบสนองความต้องการนี้ได้ คือ หนังสืออ้างอิงหรือหนังสืออุเทศ (Reference Books) ซึ่งเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเป็นพิเศษเพื่อใช้ในการตอบปัญหาเรื่องต่าง ๆ การจัดลำดับเนื้อหาในหนังสืออ้างอิงเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนแตกต่างไปจากหนังสือนวนิยาย หรือสารคดี เช่นมีการเรียงลำดับตามตัวอักษรแบบพจนานุกรม หรือเรียงตามลำดับเหตุการณ์และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม มีตรรกะที่แน่นอน มีส่วนโยง (Cose Reference) ซึ่งเป็นการโยงให้ผู้อ่านไปอ่านเรื่องที่ต้องการ จากหัวเรื่องที่ต้องการนั้นไปยังหัวข้อที่มีความสัมพันธ์กันในหนังสือเล่มเดียวกัน และอาจมีสิ่งช่วยค้นคว้าอื่น ๆ อีกเพื่อให้สามารถไขตอบปัญหาได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องอ่านให้จบตลอดทั้งเล่ม ผู้อ่านก็สามารถรู้เรื่อง ได้รับคำตอบที่ต้องการ หนังสือประเภทนี้มีทั้งประเภทให้ความรู้เฉพาะวิชาและให้ความรู้ทั่วไป (เจดีย์ว พันธ์สีดา 2521 : 21)

ในการตอบคำถามต่าง ๆ นั้นบรรณารักษ์หรือผู้ใช้ห้องสมุดมักจะเริ่มต้นค้นหาจากคอบที่ต้องการจากคู่มือหรือหนังสืออ้างอิงก่อนเป็นส่วนมาก แล้วนาคาตอบที่ได้ไปใช้อ้างอิงในรายงานต่าง ๆ ต่อไป (จวีลักษณ์ บุญยะภาณุจน 2521 : 33)

ความหมายของหนังสืออ้างอิงตามแนวทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ มักจะหมายถึงหนังสือที่ห้องสมุดไม่อนุญาตให้ผู้นานอกจากห้องสมุดเลย ทั้งนี้เพราะหนังสือประเภทนี้มี

วิธีการเสนอแนะข้อเท็จจริงแตกต่างจากหนังสือประเภทอื่น ๆ นโยบายในการจัดทำก็ต้องพยายามให้มีคุณภาพสูงมาก ราคาจึงแพง เพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดทำมาก (วลัยพร เหมะรัชตะ 2524 : 47)

หนังสืออ้างอิงโดยทั่วไปจะประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญดังนี้คือ

1. เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้หลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน มุ่งให้ข้อเท็จจริง และเรื่องราวรายละเอียดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการตอบปัญหาทั่ว ๆ ไปทุกด้าน เช่นหนังสือรายปี

2. เป็นหนังสือที่มีขอบเขตคลุมกว้างขวางในทุกแขนงวิชา เช่น สารานุกรมชุดต่าง ๆ

3. เป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องราวค่านั้น ๆ โดยเฉพาะ

4. เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเป็นพื้นความรู้พื้นฐานอันเป็นแหล่งเริ่มต้นของการค้นคว้า เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้อ่านได้ความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดลึกซึ้งต่อไป

5. เป็นหนังสือที่มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และข้อเท็จจริงที่ต้องการอย่างรวดเร็วจึงมีวิธีเขียนเรื่องราวให้เป็นไปอย่างกะทัดรัด เรื่องราวจบในตัวเอง

6. เป็นหนังสือที่มีการเรียบเรียงเรื่องราวอย่างมีระเบียบ เพื่อให้ผู้อ่านใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยทั่วไปการเรียบเรียงเรื่องราวของหนังสืออ้างอิงมักเป็นการเรียงลำดับแบบพจนานุกรม เรียงตามระบบการจัดหมู่หนังสือ และเรียงตามเหตุการณ์ระยะเวลาในประวัติศาสตร์ (วลัยพร เหมะรัชตะ 2524 : 48)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 และพัฒนาขึ้นมาตามลำดับจนปัจจุบันนี้มีหนังสือทั่วไปประมาณ 400,000 เล่ม โดยมีอัตราเพิ่มประมาณ 10,000 เล่มต่อปี และมีหนังสืออ้างอิงประมาณ 25,000 เล่ม

หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่ในห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แบ่งออกตาม
คณะวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนได้ดังนี้

คณะวิชา	จำนวนหนังสืออ้างอิง
๑ นิติศาสตร์	1,105 เล่ม
๒ รัฐศาสตร์	1,662 เล่ม
๓ เศรษฐศาสตร์	3,571 เล่ม
๔ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	3,322 เล่ม
๕ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	1,682 เล่ม
๖ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน	351 เล่ม
๗ ศิลปศาสตร์	2,357 เล่ม
๘ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	300 เล่ม

นอกนั้นเป็นหนังสืออ้างอิงทั่ว ๆ ไป อีก 10,650 เล่ม ห้องสมุดยังได้จัด
บริการต่าง ๆ ให้แก่อาจารย์ ข้าราชการ และนักศึกษา ดังนี้คือ

1. บริการให้ยืมหนังสือทั่วไป
2. บริการหนังสือสารอง
3. บริการวารสารและหนังสือพิมพ์
4. บริการหนังสืออ้างอิง
5. บริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า
6. บริการโสตทัศนศึกษา
7. บริการถ่ายสำเนา

สำหรับบริการหนังสืออ้างอิงนั้น ได้เปิดบริการให้แก่ผู้ใช้งานมานาน แต่ยังไม่เคยทำการศึกษาว่าบริการที่จัดให้นั้นตรงกับความต้องการของผู้ใช้เพียงใด หนังสืออ้างอิงมีความเพียงพอ มีเนื้อหาสอดคล้องกับแขนงวิชาที่นักศึกษาเรียนอย่างไรบ้าง และจากการที่ได้ทำงานเป็นบรรณารักษ์บริการช่วยค้นคว้า ผู้วิจัยได้สังเกตว่านักศึกษาไม่ค่อยนิยมใช้หนังสืออ้างอิงทั้ง ๆ ที่ขอเท็จจริงบางเรื่องที่นักศึกษาต้องการนั้น ถ้าค้นจากหนังสืออ้างอิงแล้วจะได้คำตอบที่รวดเร็ว และตรงกับความต้องการมาก แต่นักศึกษากลับไปค้นหาคำตอบจากหนังสือทั่ว ๆ ไป ทำให้เสียเวลาในการค้นมากกว่าจะได้คำตอบตามที่ต้องการหรือบางครั้งก็ไม่ได้คำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะนักศึกษาประสบปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงก็ได้

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาถึงการใช้และปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง ความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิง และเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิง เพื่อจะนำผลการศึกษาที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานต่าง ๆ และบริการทางด้านหนังสืออ้างอิง เพื่อให้การใช้หนังสืออ้างอิงได้ประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่ากับการที่ห้องสมุดได้ดำเนินการไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาถึงเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงการใช้และปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา

3. ทำให้ทราบถึง เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิง
4. ผลการศึกษาครั้งนี้จะนำเสนอให้สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรับปรุงหนังสืออ้างอิงและบริการหนังสืออ้างอิงให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเรื่องการใช้ ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง ความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษาและเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 คณะต่าง ๆ จำนวน 8 คณะ โคมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2529 จำนวนประมาณ 400 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ในคณะนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี สังคม-สงเคราะห์ศาสตร์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2529

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หมายถึง หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่เพียงส่วนเดียว ไม่นับรวมห้องสมุดประจำคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสืออ้างอิง หมายถึง หนังสือที่หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดให้เป็นหนังสือที่ไม่อนุญาตให้ยืมออกไปใช้นอกห้องสมุด และมีอักษร "อ" และอักษร "R" กำกับอยู่เหนือเลขหมู่หนังสือเหล่านั้น หนังสืออ้างอิงในที่นี้จะรวมถึงแผนภูมิ แผนที่ และลูกโลก

การใช้หนังสืออ้างอิง หมายถึง ความดีในการใช้หนังสืออ้างอิง ประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้ และเหตุผลของนักศึกษาแต่ละคนในการใช้หรือไม่ใช้หนังสืออ้างอิง

ปัญหาในการใช้ หมายถึง ข้อสงสัย ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ผู้ใช้ประสบในการใช้หนังสืออ้างอิง ทำให้ไม่อาจใช้หนังสืออ้างอิงได้ และหรือทำให้ใช้หนังสืออ้างอิงไม่สะดวก

ความต้องการในการใช้ หมายถึง ความอยากได้ หรือความประสงค์ที่ต้องการให้ห้องสมุดจัดหนังสืออ้างอิงให้เพียงพอ มีเนื้อหาสอดคล้องกับวิชาที่นักศึกษาเรียน หนังสืออ้างอิงอยู่ในสภาพน่าใช้ และไม่ล้าสมัยเกินไป

เจตคติต่อบริการหนังสืออ้างอิง หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการใช้บริการหนังสืออ้างอิงของห้องสมุด และท่าทีความรู้สึกที่มีต่อห้องหนังสืออ้างอิง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้หนังสืออ้างอิง เช่น บัตรรายการหนังสืออ้างอิง บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในห้องอ้างอิง

บริการหนังสืออ้างอิง หมายถึง การจัดให้นักศึกษาได้รับความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้แก่ จัดบริเวณให้ใช้หนังสืออ้างอิงอันประกอบไปด้วยโต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสืออ้างอิง คู่มือช่วยค้น เจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์ให้ความสะดวกตามระเบียบและกฎเกณฑ์การให้บริการหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมีอยู่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหนังสืออ้างอิง

A.L.A. Glossary of Library and Information Science ได้ให้ความหมายของหนังสืออ้างอิงไว้ดังนี้

1. เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ค้นคว้าอ้างอิง หาดูข้อเท็จจริงบางประการมากกว่าที่จะจัดทำขึ้นเพื่อให้อ่านติดต่อกันตลอดทั้งเล่ม
2. เป็นหนังสือที่ต้องใช้ภายในห้องสมุดเท่านั้น

(A.L.A. Glossary of Library and Information Science. 1983 188)

นอกจากนี้นักวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ ทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย ได้ให้ความหมายของหนังสืออ้างอิงไว้ดังนี้

"เป็นหนังสือที่ให้เรื่องราวและข้อเท็จจริงแก่ผู้ที่ต้องการค้นคว้าเรื่องที่ต้องการทราบ หนังสือประเภทนี้จะจัดเรียงรายการไว้อย่างถูกต้องสะดวกแก่การใช้ และเป็นหนังสือที่อนุญาตให้ใช้ภายในห้องสมุดเท่านั้น ไม่นิยมให้ยืมหรือนำออกใช้นอกห้องสมุด เจ้าหน้าที่จะจัดหนังสือประเภทนี้ไว้อย่างมีระเบียบ เพื่อที่ผู้ใช้สามารถหยิบใช้ได้สะดวก" (Shores. 1954 5)

"หนังสืออ้างอิงคือหนังสือที่มีการจัดทำเป็นพิเศษ และมีการเสนอเรื่องราวแตกต่างจากหนังสือทั่วไป โดยผู้อ่านจะอ่านเฉพาะตอนที่ต้องการเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องอ่านตลอดทั้งเล่ม ก็จะได้ข้อเท็จจริงตามที่ต้องการ ข้อเท็จจริงที่นำมาเสนอนั้นได้มีการค้นคว้ามาจากแหล่งต่าง ๆ มากมาย การเรียบเรียงภายในเล่ม อาจจะเรียบเรียงตามตัวอักษร หรือเรียบเรียงตามลำดับเวลา หรือโดยการใช้ครรชนีและรายการโยง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านค้นหาเรื่องราวที่ต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว (Gates. 1979 66)

"หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่ใช้สำหรับอ่านประกอบ หรืออ้างอิงเรื่องราวเพียงบางตอนในเล่มเท่านั้น มีใช้หนังสือที่ต้องอ่านทั้งเล่ม หนังสืออ้างอิงให้ประโยชน์ในการประกอบการค้นคว้าเป็นอย่างดี" (สุทธิลักษณ์ อาพันวงศ์ 2515 : 62)

"หนังสืออ้างอิงหรือหนังสืออุเทศ จัดทำโดยมีความมุ่งหมายให้ใช้ค้นหาเรื่องข้อมูลหรือข่าวสาร เรื่องใดเรื่องหนึ่งมากกว่าที่จะให้อ่านโดยละเอียดตลอดทั้งเล่ม ด้วยความมุ่งหมายดังกล่าว จึงมักมีการจัดลำดับเนื้อเรื่องให้สะดวกต่อการใช้ เช่น จัดเรียงตามลำดับตัวอักษร ตามลำดับเหตุการณ์ จัดทำครรชนีโดยละเอียด จัดทำรายการโยงเป็นจำนวนมาก อีกประการหนึ่งหมายถึงหนังสือที่ห้องสมุดจัดให้ใช้เฉพาะในบริเวณห้องสมุดไม่ให้ยืมออก (จารุวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 99)

"หนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือที่มีการจัดทำเป็นพิเศษ ให้เหมาะที่จะใช้ค้นคว้าอ้างอิงได้โดยสะดวกรวดเร็ว เป็นหนังสือที่ผู้อ่านใช้เป็นเพียงแหล่งค้นคว้าอ้างอิงข้อเท็จจริงบางอย่างที่ต้องการ ผู้อ่านจะอ่านหนังสือประเภทนี้ เฉพาะตอนที่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่ตนสงสัยเท่านั้น" (พิมลพรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ 2519 : 54)

"หนังสืออ้างอิงเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่ทำขึ้นเพื่อใช้ค้นหาคำตอบเฉพาะหัวข้อ ไม่ใช่เพื่ออ่านทั้งเล่ม มีวิธีเขียนอย่างกะทัดรัด เสนอแต่ข้อความที่ต้องการเท่านั้น มีการจัดเรียงรายการให้ช้ง่าย" (วิสิทธิ์ จินตวงศ์ 2521 : 572)

จากความหมายของหนังสืออ้างอิง ตามที่ผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ พอสรุปได้ว่าหนังสืออ้างอิงคือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ค้นคว้าหรือตอบปัญหาต่าง ๆ หนังสือประเภทนี้จะมีการจัดเรียบเรียงไว้อย่างเป็นระเบียบ เช่น เรียงตามตัวอักษร เรียงตามลำดับเวลา เพื่อให้สามารถใช้ค้นคว้าเรื่องที่ต้องการได้สะดวกรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือนั้นตลอดทั้งเล่มก็สามารถรู้เรื่องหรือได้คำตอบปัญหาตามที่ต้องการ ห้องสมุดส่วนมากจะจัดแยกหนังสืออ้างอิงออกจากหนังสือธรรมดา และไม่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด

หลักเกณฑ์การประเมินค่าและการคัดเลือกหนังสืออ้างอิง

การประเมินค่าหนังสืออ้างอิง คือการตัดสินคุณค่าของหนังสือนั้นว่าดีหรือไม่ดี ถ้าเป็นหนังสือดีคืออย่างไร และถ้าบกพร่อง บกพร่องตอนใด พร้อมทั้งเปรียบเทียบหนังสืออ้างอิงชื่ออื่นที่เป็นหนังสืออ้างอิงประเภทเดียวกันด้วย ว่าเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วหนังสือเล่มนั้นดีกว่า ไม่ดีไปกว่า หรือช่วยเสริมเนื้อเรื่องหนังสืออ้างอิงเล่มอื่นอย่างไร การประเมินค่านี้น่าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตกลงใจจัดหาหนังสืออ้างอิงเข้ามาให้บริการในห้องสมุด ซึ่งมีหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหนังสือ หนังสืออ้างอิงแต่ละเล่มจะมีจุดมุ่งหมายในการจัดทำระบุไว้ บรรณารักษ์ต้องตรวจสอบดูว่าผู้เขียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากชื่อหนังสือสารบัญ และบทนำ ทดสอบดูความยากง่ายของการใช้จากครรขนี้ เช่น ถ้าเป็นพจนานุกรมฉบับสมบูรณ์ ขอบเขตของคำที่ได้ไว้ควรคลุมอย่างกว้างขวาง บรรณารักษ์ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ให้ที่มาของคำ บอกวิธีใช้ วิธีอ่าน ให้คำเหมือน และคำตรงข้าม

2. หลักฐานและคุณวุฒิของผู้แต่ง ผู้จัดทำ

2.1 ผู้แต่งหรือผู้รวบรวมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเป็นผู้มีชื่อเสียง มีประสบการณ์ในการศึกษาในแขนงวิชานั้น ๆ หรือไม่ ถ้าผู้เขียนเป็นที่รู้จักกันดี หนังสืออ้างอิงเล่มนั้น ๆ ก็ควรเป็นที่เชื่อถือได้

2.2 ผู้อุปถัมภ์ในการจัดทำ ได้แก่ หน่วยงาน องค์กร สมาคม หรือสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันทั่วไปเพียงไร

2.3 แหล่งค้นคว้าอ้างอิง ที่ผู้แต่งใช้ประกอบการเขียน พิจารณาว่าเป็นแหล่งอ้างอิงที่ทันสมัยเป็นที่เชื่อถือได้ และถูกต้องโดยดูจากเชิงอรรถ และบรรณานุกรม ถ้าเป็นงานรวมหรือสารานุกรมมักจะมีชื่อผู้เขียนกำกับอยู่ที่ท้ายรายการ และจะมีบัญชีรายชื่อพร้อมทั้งคุณวุฒิของผู้เขียนอยู่คานหน้าหรือคานหลังของหนังสืออ้างอิงนั้น ๆ

3. ผู้จัดพิมพ์ สำนักพิมพ์ พิจารณาถึงผลงานที่เคยจัดพิมพ์มาแล้ว ว่ามีชื่อเสียงในการจัดพิมพ์คานหนังสืออ้างอิงนี้มากน้อยเพียงใด เชื่อถือได้หรือไม่ ตลอดจนพิจารณาถึงความประณีตในการพิมพ์

4. ขอบเขต

4.1 พิจารณาขอบเขตของ เนื้อเรื่องในหนังสืออ้างอิงเล่มนั้น ๆ ว่ากว้างขวางครอบคลุมเพียงใด มีข้อจำกัดอย่างไรหรือไม่ และเมื่อนาหนังสืออ้างอิงประเภทเดียวกันมาเปรียบเทียบกันแล้วมีความแตกต่างกันหรือเกี่ยวข้องกับอย่างไร

4.2 ความทันต่อเหตุการณ์ หนังสืออ้างอิงที่ดีจะต้องได้รับการปรับปรุงใหม่ให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะหนังสืออ้างอิงที่ให้เรื่องราวทางค่านวิทยาศาสตร์ ค่านเทคโนโลยีและค่านตัวเลขสถิติต่าง ๆ ตรวจสอบดูจากฉบับพิมพ์ใหม่และฉบับพิมพ์เก่า โดยดูเรื่องราวบางอย่างเทียบกับเล่มเดิมก็จะช่วยตัดสินใจได้

4.3 บรรณานุกรม บรรณานุกรมที่ใช้ประกอบการเขียนหนังสือเล่มนั้นหรือบทความนั้นเหมาะสมเพียงใด และผู้อ่านสามารถหาบรรณานุกรมเหล่านั้นมาอ่านได้มากน้อยเพียงใด

5. วิธีเสนอเรื่อง

5.1 เนื้อเรื่องมีความถูกต้อง ละเอียดย สมบูรณ์ มีคุณภาพเชื่อถือได้เพียงใด โดยสามารถสำรวจได้ด้วยตนเองดังนี้

5.1.1 เลือกอ่านบทความที่เสนอเรื่องราวที่รู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างดี เช่น เรื่องเกี่ยวกับประเทศไทย หรือเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่มีความรู้ความชำนาญ อ่านให้ละเอียดแล้ววิเคราะห์ว่ามีเรื่องราวและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงอย่างไร

5.1.2 เปรียบเทียบเรื่องราวเดียวกันกับหนังสืออ้างอิงเล่มอื่น ๆ

5.1.3 ตรวจสอบจากหนังสือที่ให้คำวิจารณ์หนังสืออ้างอิงที่เป็นที่เชื่อถือได้

เช่น The Booklist and Subscription Book Bulletin

5.1.4 ตรวจสอบโดยการถามผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชานั้น ๆ

5.2 ความเที่ยงตรง ในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่มีปัญหาโต้แย้งกัน ผู้เขียนได้เสนอข้อเท็จจริงและรายละเอียดอย่างเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง โดยให้ผู้รู้ตัดสินใจเลือกความถูกต้องหรือเห็นพ้องด้วยตนเอง

5.3 เพื่อผู้อ่านระดับใด เรื่องราวที่เสนอนั้นมีจุดประสงค์เพื่อผู้อ่านทั่วไป หรือนักวิชาการ วิธีเขียน วิธีอธิบายและภาษาที่ใช้เหมาะสมกับระดับของผู้อ่านเพียงใด

5.4 แนวกาเขียน พิจารณาว่ามีวิธีเสนอเรื่องเป็นลำดับต่อเนื่องกันไป ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้งไม่สับสนภาษาที่เขียนยากหรือง่าย ใช้ศัพท์ทางวิชาการหรือศัพท์ธรรมดา

6. การเรียงลำดับ

6.1 การลำดับเนื้อเรื่อง ควรเรียงเรียงให้เข้าใจง่าย เช่น เรียงตามลำดับวัน เดือน ปี ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือเรียงตามลำดับตัวอักษร พิจารณาว่าหัวข้อที่เรียบเรียงนั้นกว้างหรือแคบ เรียบเรียงได้สม่ำเสมอโดยตลอดทั้งเล่ม หรือเรียบเรียงได้ละเอียดเป็นบางตอน

6.2 ครรชนี พิจารณาว่ามีครรชนีชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง และหัวเรื่อง เพื่อช่วยในการค้นหาเรื่องต่างๆ ได้รวดเร็วเพียงใดบ้าง

6.3 รายการโยง มีรายการโยงที่แนะนำให้อ่านกันว่าเรื่องราวเพิ่มเติมได้จากหัวข้อความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมากเพียงพอน้อยเกินไป

7. รูปเล่ม

7.1 ควรมีการเย็บเล่มที่แข็งแรงทนทาน ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ หยิบใช้ได้สะดวก

7.2 ตัวพิมพ์อ่านง่าย ไม่เล็กหรือเลอะเลือน กระดาษมีคุณภาพดี ถ้ามีการใช้ตัวอักษรก็ควรมีคำอธิบายไว้ให้ชัดเจน

7.3 ภาพประกอบต่างๆ ควรเป็นภาพที่ชัดเจน มีความสำคัญและเกี่ยวข้องช่วยเสริมเรื่องราวภายในเล่ม เมื่อผู้ใช้ดูภาพประกอบแล้วช่วยให้เข้าใจบทความนั้นได้ดียิ่งขึ้น

8. ลักษณะพิเศษ พิจารณาว่าหนังสือเล่มนั้นมีลักษณะพิเศษอะไรบ้าง ที่แตกต่างอย่างเด่นชัดจากหนังสืออ้างอิงเล่มอื่น ๆ เช่นบทความที่ลงในหนังสืออ้างอิงนั้นมีชื่อผู้เขียนบทความ พร้อมทั้งรายชื่อเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับไว้ท้ายบทความ แสดงว่าหนังสือเล่มนั้นมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ หรือมีภาพประกอบดี ภาพประกอบมาก เด่นเพราะมีวิธีเรียบเรียงดี เด่นทางการเย็บเล่ม เค้นทองชนิดพิเศษ เด่นเพราะต้นฉบับเขียนด้วยลายมือของบุคคลสำคัญจริง ๆ เป็นต้น (เฉลียว วัชรสุธา 2521 : 26 - 28)

ชอร์ส ได้แบ่งหนังสืออ้างอิงออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. พจนานุกรม
2. สารานุกรม
3. หนังสือรายปี
4. นามานุกรม
5. อักษรานุกรมชีวประวัติ
6. หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์
7. หนังสือคู่มือ
8. หนังสือบรรณานุกรม
9. หนังสือครุชนิ
10. สิ่งพิมพ์รัฐบาล
11. หนังสืออ้างอิงอื่น ๆ

(Shores, 1954 : 18)

พจนานุกรม

พจนานุกรม คือหนังสือที่รวบรวมคำ ให้ความหมายของคำ การออกเสียง การสร้างคำ การนำไปใช้ การแบ่งพยางค์ คำพ้อง คำตรงกันข้าม คำย่อ คำแสดง ให้ใช้ชื่อสถานที่ที่สำคัญในคานภูมิศาสตร์ เช่น ชื่อเมือง ภูเขา แม่น้ำ ตลอดจนให้ชื่อคนที่มี ชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ พจนานุกรมบางเล่ม ยังให้คำอธิบายแบบสารานุกรมประกอบสั้น ๆ และมีภาพประกอบด้วย ดังนั้น พจนานุกรมจึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญในการค้นหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับ 'คำ'

สารานุกรม

สารานุกรม หมายถึง หนังสือที่ให้คำอธิบายอย่างละเอียดกว้างขวางเกี่ยวกับเรื่องราวและความรู้ต่าง ๆ ในทุกหัวข้อแขนงวิชา โดยอธิบายถึงประวัติความเป็นมาหรือให้ความรู้ที่เป็นพื้นฐาน

ทอมสัน ได้ให้คำจำกัดความของสารานุกรมว่า คือหนังสือที่รวบรวมความรู้ในทุกสาขาวิชา และจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร หรือหนังสือที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน แต่จัดทำเฉพาะวิชาแขนงใดแขนงหนึ่ง (Thompson 1943 52)

การจัดลำดับเนื้อเรื่องในสารานุกรมโดยมากใช้แบบเดียวกับพจนานุกรม คือเรียงลำดับตัวอักษร ซึ่งทำให้การค้นคว้าเป็นไปได้สะดวก แต่ก็มีสารานุกรมบางเรื่องจะมีการเรียบเรียงลำดับภายในเล่มแบบแยกประเภทเนื้อเรื่อง โดยถือเอาแขนงความรู้ใหญ่ ๆ เป็นที่ตั้ง แล้วแบ่งซอยหัวข้อลงไปตามสาระของแต่ละแขนงวิชาโดยไม่คำนึงถึงลำดับตัวอักษร เช่น เรื่องศาสนา การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น

หนังสือรายปี

เป็นหนังสือรวบรวมเรื่องราวสถิติข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีหนึ่ง ๆ เป็นสำคัญ และอาจมีการกล่าวย้อนหลังถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปอีกหลายปี เช่น สถิติเกี่ยวกับกีฬาโอลิมปิก ตั้งแต่ครั้งแรกเริ่มการแข่งขันจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น ประเภทรายงานประจำปีที่ออกโดยหน่วยราชการต่าง ๆ ก็จัดเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทนี้ด้วย

หนังสือรายปีอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. หนังสือรายปีที่ทั่ว ๆ ไป มีขอบเขตกว้างขวางประมวลเรื่องราวในค่านต่าง ๆ ในรอบปี ประมวลเหตุการณ์หรือข่าวใหญ่ประจำปีนั้น ๆ เป็นต้น
2. หนังสือรายปีเฉพาะค่าน เช่น เฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่ง เฉพาะหน่วยราชการใดหน่วยราชการหนึ่ง เฉพาะค่านใดค่านหนึ่ง เช่น ค่านเศรษฐกิจ ค่านการแพทย์ เป็นต้น

3. หนังสือสมมติสาร (Almanac) รวบรวมข้อเท็จจริงสารพัดอย่าง ให้สถิติ และเรื่องราวที่น่าสนใจ มีทั้งประมวลเรื่องในรอบปีและประมวลข้อเท็จจริงทั่วไป จึงมิได้เกิดขึ้นในรอบปีละกันไป

นามานุกรม

นามานุกรมหรือบางครั้งเรียกว่า ทาเนียบนามหรือสารนิเทศ (ฉวีลักษณ์ บุญะกาญจน 2521 : 157) ใ้แก่หนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อเฉพาะต่าง ๆ ใ้แก่ชื่อบุคคล ชื่อสถาบันการศึกษา สโมสร สมาคม องค์กร บริษัท หน่วยราชการ ชื่อสถานที่ เรณ วัด โรงพยาบาล ถนน ข้อเท็จจริงที่เน้นให้เห็นชัดเป็นลักษณะของหนังสือนามานุกรม คือ เรื่องตำบลที่อยู่ของบุคคล หรือที่ตั้งของสถาบัน ถ้าเป็นบุคคลจะไม่กล่าวถึงประวัติ แต่จะเน้นในเรื่องตำแหน่งงาน หรือหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบันเป็นสำคัญ ถ้าเป็นสมาคม องค์กร จะกล่าวเน้นถึงวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ของสมาคมหรือองค์กรนั้น อาจจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการ ผู้ดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ

อักษรานุกรมชีวประวัติ

อักษรานุกรมชีวประวัติ คือหนังสือที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของบุคคล จากผู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ใ้แก่รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัว ตำแหน่ง หน้าที่การงาน ผลงานดีเด่นที่เคยทามา

อักษรานุกรมชีวประวัติ อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ตามขอบเขตของการจัดหมวด

1 อักษรานุกรมชีวประวัติของบุคคลทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา หรืออาชีพ

2 อักษรานุกรมชีวประวัติของบุคคลในชาติใดชาติหนึ่ง หรือในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ

3. อักษรานุกรมชีวประวัติของบุคคลที่มีอาชีพเดียวกัน หรือมีความสนใจ

อย่างเดียวกัน

อักษรานุกรมชีวิตประวัติทั้ง 3 ประเภทนี้ ยังอาจแบ่งออกได้ตามเนื้อหาที่เสนอคือ

1. อักษรานุกรมชีวิตประวัติบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่
2. อักษรานุกรมชีวิตประวัติของบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว
3. อักษรานุกรมชีวิตประวัติของบุคคลที่มีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้ว

(จวีลักษ์ณ์ บุญยะกาญจน 2521 : 152)

หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์

เป็นหนังสืออ้างอิงประเภทที่ให้ความรู้และข้อเท็จจริงอย่างละเอียด เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์โดยตรง มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากหนังสืออ้างอิงประเภทอื่น ๆ

หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ เป็นหนังสือที่นำชื่อต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ชื่อเมือง อำเภอ แม่น้ำ คลอง ภูเขา มหาสมุทร เป็นต้น มาให้รายละเอียดโดยจัดลำดับชื่อเหล่านั้นตามลำดับอักษรแบบพจนานุกรม ให้ความรู้สั้น ๆ ระบุที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา โดยย่อ ความสำคัญของสถานที่นั้น ๆ ในเชิงภูมิศาสตร์ เส้นรุ้ง เส้นแวง ระยะทาง จำนวนประชากร ความตื้นลึกของทะเล จำนวนผลผลิตทางเกษตร อุตสาหกรรม เป็นต้น

2. หนังสือนาเที่ยว เป็นหนังสือที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่หนึ่ง ๆ ให้เรื่องราวเกี่ยวกับเมือง อาณาเขตประเทศ โดยมุ่งให้รายละเอียดที่เป็นที่สนใจ หรือสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นใหญ่ เช่น บอกเรื่องราวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ จำนวนโบราณวัตถุที่น่าสนใจ ประวัติเมืองสั้น ๆ รายชื่อโรงแรม ร้านอาหาร ภาษา สกุลเงินตราที่ใช้ในประเทศนั้น ๆ เป็นต้น

3. หนังสือแผนที่ รวมทั้งแผนที่แผ่น ดนังสีรวมแผนที่ลูกโลก

(กิมลพรพรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ 2519 : 217)

หนังสือคู่มือ

หนังสือคู่มือเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่ง ที่ให้คำตอบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหลายอย่าง และข้อเท็จจริงเฉพาะด้าน ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจด้านใดด้านหนึ่ง หรือเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ให้รายละเอียดของเรื่องราวนั้นอย่างสั้น ๆ กะทัดรัดเพื่อใช้เป็นคู่มือไว้สำหรับศึกษาเรื่องที่สนใจหรืออาจใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้โดยรวดเร็ว

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สิ่งพิมพ์รัฐบาล หมายถึง เอกสาร หนังสือ หรือสิ่งตีพิมพ์ที่ทางราชการจัดพิมพ์ขึ้น หรือสั่งให้มีการพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานเกี่ยวกับทางราชการในแขนงวิชาต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ อันเป็นการแสดงถึงผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว เป็นบันทึกความก้าวหน้าของหน่วยงาน และแขนงวิชานั้น ๆ ตลอดจนเอกสารที่พิมพ์จากกระทรวง ทบวง กรม กองต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานต่าง ๆ ของทางราชการ รายงานความเคลื่อนไหวในทางวิชาการใหม่ ๆ หรือเผยแพร่บทความทางวิชาการในแขนงวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่ประชาชนควรทราบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม คือรายชื่อหนังสือ บทความในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งจัดทำขึ้นอย่างมีแบบแผน ช่วยให้ทราบว่าหนังสือใดบ้างในเรื่องนั้น ๆ หรือในยุคนั้น ๆ หรือซึ่งนักเขียนคนนั้น ๆ เป็นผู้แต่งหรือที่จัดพิมพ์ขึ้นในประเทศนั้น ๆ (สุทธิลักษณ์ อ่วมวงศ์

ครรรชนี

ครรรชนี หมายถึง หนังสือหรือส่วนของหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อคน ชื่อสถานที่ คำศัพท์ หัวเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หรือรายการอื่น ๆ ที่มีความสำคัญว่าอยู่ในหน้าใดของหนังสือหรือวารสาร ผู้ค้นคว้าจะต้องติดตามเสาะแสวงหาวัสดุสื่อความรู้ที่หนังสือครรรชนีระบุไว้มาอ่านจึงจะได้คำตอบในเรื่องที่ค้นคว้า

ครรรชนีแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทคือ

1. ครรรชนีของหนังสือ ได้แก่ครรรชนีที่อยู่ท้ายเล่มของหนังสือเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการค้นหาเรื่องราวถ้าเป็นหนังสือชุด เช่น สารานุกรม ครรรชนีมักจะอยู่ในเล่มสุดท้ายของชุดนั้น

2. ครรรชนีของสิ่งพิมพ์ (Index of Serials) หมายถึง รายชื่อหนังสือครรรชนีของสิ่งพิมพ์ที่ออกติดต่อกันไป เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ ครรรชนีประเภทนี้มักจะแบ่งเป็นครรรณีวารสารของแต่ละวิชา

3. ครรรชนีของครรรชนี (Index of Index) หมายถึง รายชื่อหนังสือครรรชนีที่พิมพ์ในแต่ละสาขาวิชา เพื่อช่วยให้บรรณารักษ์ นักศึกษาค้นคว้า ทราบว่าในสาขาวิชานั้น ๆ มีครรรชนีอะไรบ้างที่ช่วยค้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์และยังทราบว่ามีการครรรชนีในสาขาวิชาอะไรบ้างที่ได้จัดทำขึ้นแล้ว (ฉวีลักษณ์ บุนยยะกาญจน 2521 : 22)

หนังสืออ้างอิงอื่น ๆ

หนังสืออ้างอิงภาษาไทยนอกจากจะมีหนังสือที่มีลักษณะเป็นหนังสืออ้างอิงอย่างแท้จริงแล้ว ยังมีหนังสืออีกประเภทหนึ่งที่เป็นหนังสือทั่วไป แต่ใช้เป็นหนังสืออ้างอิงได้ เพราะมีคุณค่าพอที่จะเป็นหลักฐานในการค้นคว้าหาข้อเท็จจริง หนังสือประเภทนี้ถ้าห้องสมุดมีหลายชุด จะนิยมจัดไว้เป็นหนังสืออ้างอิงชุดหนึ่ง ถ้ามีชุดเดียวจะจัดไว้เป็นหนังสืออ้างอิง แต่เพียงอย่างเดียว ในต่างประเทศก็มีหนังสือประเภทนี้เช่นกัน และเรียกว่า "Borderline Books" หนังสือประเภทนี้ของไทยที่มีคุณค่าพอที่จะจัดเป็นหนังสืออ้างอิงได้คือ

1. ประชุมพงศาวดาร หมายถึง หนังสือที่รวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ของประเทศชาติ และพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขของชาติ เรื่องราวในประชุมพงศาวดารนั้น จะเป็นภาค ๆ และบางภาคก็แบ่งเป็นตอน ๆ ซึ่งเนื้อความแต่ละภาคจะจบลงในตัวเอง

2. หนังสือลัทธิธรรมนิยมต่าง ๆ หมายถึง หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบแผนนิยมใช้สืบต่อกันมา (ฉวีลักษณ์ บุนนยะกาญจน 2521 : 217 - 223)

3. ราชกิจจานุเบกษา ราชกิจจานุเบกษาเป็นเอกสารทางกฎหมายของไทยที่สำคัญมาก บรรดาพระราชบัญญัติพระราชกฤษฎีกาพระราชกำหนด กฎและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ จะใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ก็ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว (ชลัช ลียะวณิช 2513 : 102 - 125)

เราอาจจะแบ่งหนังสืออ้างอิงออกเป็นอีกลักษณะหนึ่งโดยแบ่งตามวิธีการเสนอข้อเท็จจริงของหนังสือ ก็จะได้ดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง หนังสืออ้างอิงที่ระบุแหล่งคาตอบ หรือแหล่งความรู้ที่ต้องการโดยตรง หนังสืออ้างอิงประเภทนี้ได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือคู่มือ อักษรานุกรมชีวประวัติ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ เช่น แผนที่ หนังสือนาเที่ยวต่าง ๆ ฯลฯ

ประเภทที่สอง หนังสืออ้างอิงที่บอกให้ผู้ใช้ทราบว่า สิ่งที่ต้องการนั้นจะค้นหาได้จากแหล่งใดบ้าง เป็นเครื่องชี้แนะให้เห็นแหล่งที่จะไปหาความรู้ ในเรื่องนั้น ๆ ได้จากที่ใดที่หนึ่ง หนังสืออ้างอิงประเภทนี้ ได้แก่ วรรณคดี สารานุกรม และบรรณานุกรม

(Gates. 1979 : 66)

ประเภทที่สาม เอกสารและสิ่งอ้างอิงประเภทอื่น ๆ หนังสืออ้างอิงประเภทนี้จะเป็นแหล่งของข้อเท็จจริงและความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความรู้และเรื่องราวใหม่ ๆ ตลอดทั้งเรื่องราวที่เป็นที่เชื่อถือได้โดยทั่วไป เอกสารและสิ่งอ้างอิงประเภทที่สำคัญ จะเป็นประโยชน์ต่อบริการตอบคำถาม และผู้ใช้ห้องสมุดที่ต้องการศึกษากันคว่าอ้างอิง ได้แก่ เอกสารและสิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารและหนังสือพิมพ์ จุลสารและกฤตภาค

หนังสืออ้างอิงประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 นี้ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. หนังสืออ้างอิงทั่วไป เป็นหนังสืออ้างอิงที่ได้เนื้อหาครอบคลุมกว้างขวางในสาขาวิชาทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจงว่าจะ เป็นความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น หนังสือประเภทนี้ได้แก่ พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี หนังสือคู่มือ ฯลฯ
2. หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา เป็นหนังสืออ้างอิงที่ให้เนื้อหาในสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ ฉะนั้นจึงมีความรู้และเรื่องราวในแขนงวิชาที่กล่าวถึงละเอียดลึกซึ้งมากกว่าเรื่องราวที่ให้ไว้ในหนังสืออ้างอิงทั่วไป รายละเอียดและเรื่องราวส่วนมากที่มีในหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา มีในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ให้ประวัติวิวัฒนาการ และความน่าเชื่อถือของสาขาวิชานั้น ๆ
 - 2.2 ให้คำอธิบายความหมายและเรื่องราวของวิชาที่กล่าวโดยละเอียด
 - 2.3 ให้บรรณานุกรมเล่มสำคัญ ๆ ในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4 ให้แนวโน้มเรื่องราวกับแขนงวิชาในรอบปี และให้ข้อเท็จจริงที่ไม้อาจจะหาพบได้ในหนังสืออ้างอิงทั่วไป (พินดลวรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์ 2519: 60-61)

ประโยชน์ของหนังสืออ้างอิง

1. หนังสืออ้างอิงใช้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีการจัดเรียงเรียงเนื้อหาภายในเล่มอย่างมีแบบแผน เช่น จัดเรียงลำดับตัวอักษร และมีครรชนีช่วยค้นเรื่อง
2. ช่วยการศึกษาค้นคว้าโดยตรง อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเอง หนังสืออ้างอิงจึงช่วยให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการเรียนการสอนว่า การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเองนั้น เป็นลักษณะและวิถีทางการศึกษาที่ถูกต้องกว่าวิธีอื่นใด/

หนังสืออ้างอิงให้ข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องเชื่อถือได้ เนื่องจากเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะในแต่ละสาขาวิชา

ดังนั้นก่อนจะค้นหาคำตอบหรือค้นหาความรู้จากหนังสืออ้างอิง ควรเข้าใจเรื่อง หรือปัญหาที่ต้องการให้แน่นอนเสียก่อน จึงจะได้คำตอบที่ต้องการ เมื่อใช้หนังสืออ้างอิง ประเภทนั้น ๆ เช่น ถ้าต้องการหาความรู้เกี่ยวกับภาษา คำศัพท์ อักษรย่อ หรือสัญลักษณ์ ควรศึกษาจากพจนานุกรมทั่วไป หรือพจนานุกรมเฉพาะวิชา ถ้าเป็นคาโบบรานควรดูจาก พจนานุกรมฉบับสมบูรณ์ หากเป็นคาเกิดใหม่ควรดูจากภาคผนวก ซึ่งอาจจะมีไวยากรณ์ คำศัพท์ ใหม่ ๆ ควรอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ จะได้ไม่เสียเวลาในการค้นมาก ถ้าต้องการหาความรู้ ต่าง ๆ ทั่วไป และเรื่องราวความรู้ใหม่ควรค้นจากสารานุกรมประเภทต่าง ๆ หรือหนังสือ รายปีของสารานุกรมแต่ละชุด ถ้าต้องการคำตอบเรื่องราวที่น่าสนใจใหม่ ๆ ในรอบปี และเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันที่สำคัญควรค้นจากหนังสือรายปี และควรใช้หนังสือรายปีเล่มใหม่ ๆ จึงจะได้ความรู้และเหตุการณ์ที่ทันสมัยตามต้องการ หรืออาจจะค้นหาได้จากครุชนิเวศน์วารสาร อีกรีกก็ได้

ดังนั้นเราอาจสรุปประโยชน์การใช้หนังสืออ้างอิงแต่ละประเภทได้ดังนี้

ตารางประโยชน์การใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ

ลำดับที่	ประเภทของหนังสืออ้างอิง	ใช้ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับ	ใช้ประโยชน์ในการค้นหา
1	พจนานุกรม	ภาษา	ความหมายของคำ ตัวสะกด การออกเสียง คำพ้อง คำตรงข้าม วิธีใช้คำต่าง ๆ
2	สารานุกรม	เรื่องราวทั่วไป	คำอธิบายอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องราว นั้น ๆ ใช้ในการหาความรู้ด้วยตนเอง

ลำดับที่	ประเภทของหนังสืออ้างอิง	ใช้ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับ	ใช้ประโยชน์ในการค้นหา
3	หนังสือรายปี	เรื่องราวที่น่าสนใจในรอบปี	เรื่องราวที่น่าสนใจรอบปีที่ผ่านมา เหตุการณ์ในปัจจุบันที่สำคัญ ๆ เป็นที่สนใจของคนทั่วไป
4	อักษรานุกรมชีวประวัติ	บุคคล	ชีวประวัติของบุคคลสำคัญ ๆ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ บุคคลในวงสังคมที่มีชื่อเสียง ทั้งที่มีชีวิตอยู่และเสียชีวิตไปแล้ว
5	หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ หนังสือแผนที่ หนังสือนาเที่ยว	สถานที่ ภูเขา แม่น้ำ ทะเล มหาสมุทร เรื่องเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ	ตำแหน่ง ลักษณะ ระยะทาง อาณาเขต ที่ตั้ง
6	นามานุกรม	รายชื่อบุคคล องค์กร สถาบัน สมาคม มูลนิธิ ฯลฯ	รายชื่อ ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ ในการก่อตั้ง การดำเนินงาน
7	หนังสือคู่มือ	ข้อเท็จจริง	ความรู้เฉพาะด้านการปฏิบัติ ตามลำดับขั้นตอน ตารางสถิติ สิ่งที่ควรทราบ

	ใช้ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับ	ใช้ประโยชน์ในการค้นหา
8	บรรณานุกรม	กาวิจารณ์หนังสือ รายชื่อหนังสือที่ดี ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ ฯลฯ
9	ครรชนีวารสาร	ชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร วัน เดือน ปี และเลขที่หน้าบทความนั้น
	สิ่งพิมพ์รัฐบาล	ผลงานของทางราชการ
1	หนังสืออ้างอิงอื่น ๆ	
	- ราชกิจจานุเบกษา	กฎหมาย
	- ประชุมพงศาวดารต่าง ๆ	เรื่องราวของชาติ
	- ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ	ธรรมเนียมประเพณี
		สรุปลงปฏิบัติงานของทางราชการ
		ประกาศทางราชการ ที่มีผลบังคับ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง กฎหมายต่าง ๆ
		พงศาวดาร ตำนานต่าง ๆ
		จดหมายเหตุ ประวัติต่าง ๆ
		ประวัติการปกครอง
		กฎหมายเทศบาลพระราชพิธีต่าง ๆ ยศ ตำแหน่งของข้าราชการ

ส่วนต่าง ๆ ของหนังสืออ้างอิงที่ใช้ประโยชน์ในการค้น

1. ที่สันของหนังสืออ้างอิง โดยเฉพาะประเภทที่มีหลายเล่มจบ เช่น สารานุกรม อวามีตัวเลขตัวอักษร ส่วนของคำช่วยให้รู้ว่าเรื่องที่ต้องการมีอยู่ในหนังสือเล่มใดในชุดนั้น (Volume Guide)
2. ครรชนที่ริมหน้ากระดาษ (Thumb Index) พิมพ์ตัวอักษรกำกับช่วยให้อ่านเรื่องในลำดับอักษรที่ต้องการได้เร็วขึ้น
3. คำที่ปรากฏที่มุมของหน้ากระดาษทุกหน้า (Running Head หรือ Guide Word) โดยเฉพาะหนังสือประเภทพจนานุกรม สารานุกรม จะมีคำที่ปรากฏที่มุมบนของหน้ากระดาษ ช่วยให้อ่านได้โดยเร็วว่า เรื่องที่ต้องการมีปรากฏอยู่ในหน้านั้น ๆ หรือไม่
4. ส่วนโยงให้ไปอ่านเรื่องอื่น ๆ ในหนังสืออ้างอิงเล่มที่กล่าวถึงอยู่นั้นเป็นการเพิ่มเติมจากเรื่องที่ผู้ค้นคว้าได้อ่าน (See Also Cross Reference) ช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงกว้างขวางขึ้น
5. ส่วนโยงให้ไปอ่านเรื่องที่ต้องการจากหัวข้ออื่นภายในหนังสืออ้างอิงเล่มที่กล่าวถึงอยู่นั้น (See Cross Reference)
6. ภาคผนวก บางครั้งเป็นคำอธิบายศัพท์เฉพาะที่ใช้ในเนื้อเรื่องนั้น บางครั้งเป็นมาตราเทียบเพื่อสะดวกแก่การเข้าใจมาตราต่าง ๆ ในเนื้อเรื่อง บางครั้งอาจจะเป็นตาราง นับว่าเป็นส่วนที่ให้ประโยชน์มาก
7. ครรชนท้ายเล่ม เป็นการลำดับคำหรือความไว้ตามลำดับตัวอักษร ต่อจากคำหรือความนั้น จะมีเลขกำกับเอาไว้ เพื่อบอกให้ทราบว่าคำหรือความนั้นมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือเล่มนั้น ตามเลขที่กำกับไว้ ช่วยให้ทราบว่าเรื่องที่ต้องการอ่านจะอยู่ในหน้าใดของหนังสือเล่มนั้น ช่วยประหยัดเวลาในการค้นคว้าได้เป็นอย่างดี
8. สารบัญ หนังสืออ้างอิงบางเล่มผู้ใช้อาจต้องอาศัยสารบัญในการตรวจค้นเรื่องที่ต้องการ โดยเฉพาะเล่มที่ไม่มีครรชนท้ายเล่ม สารบัญนี้บางครั้งอาจจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรด้วย จึงทำหน้าที่เหมือนเป็นครรชนท้ายเล่ม

9. ครรชนีรวม (Cumulative Index) มักจะมีอยู่ในหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ออกเป็นระยะ เช่น หนังสือรายปี และบรรณานุกรม ครรชนีรวมช่วยให้ความสะดวกในการค้นหา เมื่อไม่ทราบแน่ชัดว่าเรื่องที่ต้องการเกิดในระชยะใด หรือจะมีเรื่องไหนคนคว่าในเล่มใด จากหนังสือชื่อเดียวกันนั้น

นอกจากนี้แล้ว วิธีเรียบเรียงข้อเท็จจริงในหนังสืออ้างอิงก็เป็นสิ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถใช้นหนังสืออ้างอิงเล่มนั้น ๆ ในการค้นคว้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยทั่วไปหนังสืออ้างอิงปีการเรียบเรียงแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. เรียบเรียงตามลำดับตัวอักษรแบบพจนานุกรม เรียงลำดับโดยไม่คำนึงว่าเรื่องนั้น ๆ จะเป็นชื่อคน ชื่อสถานที่ วิชาการ ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้การค้นคว้าเป็นไปโดยสะดวก ตัวอย่าง เช่น สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน

2. เรียงลำดับตัวอักษรเฉพาะประเภทหนังสือที่เสนอในหนังสืออ้างอิงนั้น ๆ เช่น เฉพาะชื่อคน เฉพาะชื่อวิชา ตัวอย่าง ใครเป็นใครในประเทศไทย

3. เรียบเรียงตามลำดับปี โดยมากเป็นหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ ตัวอย่าง เช่น ประวัติครู

4. เรียบเรียงตามสถานที่ทางภูมิศาสตร์ โดยมากเป็นหนังสือแผนที่และคู่มือ านาเที่ยว หรือหนังสือเกี่ยวกับสถานที่ทางภูมิศาสตร์ ตัวอย่าง เช่น Encyclopaedia of world Travel

5. เรียบเรียงตามวิธีแบ่งหมวดหมู่ โดยมากเป็นหนังสือประเภทบรรณานุกรม ตัวอย่าง เช่น บรรณพิภพ

หนังสืออ้างอิงที่เรียบเรียงตามลำดับปี ตามสถานที่ทางภูมิศาสตร์และเรียบเรียงตามวิธีแบ่งหมวดหมู่ ต้องอาศัยครรชนีท้ายเล่มจึงค้นเรื่องใดได้โดยสะดวก

การจัดแผนงานบริการหนังสืออ้างอิงหรือการจัดห้องหนังสืออ้างอิง

แบบแผนการจัดห้องหนังสืออ้างอิงที่ดี ไม่ว่าจะในห้องสมุดขนาดใหญ่หรือเล็กควรมีเนื้อที่แยกเป็นส่วนของตนเองโดยเฉพาะ ถ้าเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่จะมีบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม (Reference Librarian) ทานหาที่บริการและรับผิดชอบงานในแผนกนี้โดยตรง และอาจมีเจ้าหน้าที่อีกจำนวนหนึ่งวิ่งประกบไปด้วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและพนักงานพิมพ์ดีด เป็นกำลังบุคลากรที่ช่วยได้ การปฏิบัติงานของแผนกดำเนินไปด้วยดี ถ้าเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก อาจมีบรรณารักษ์บริการตอบคำถามเพียงคนเดียวทำหน้าที่ทุกอย่าง

การจัดแผนงานนี้อาจจัดได้เป็น 4 แบบด้วยกันคือ

1. การจัดห้องหนังสืออ้างอิงออกเป็นหลาย ๆ ห้อง โดยจัดแยกตามสาขาวิชาใหญ่ ๆ เช่น ห้องมนุษยศาสตร์ ห้องสังคมศาสตร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปะ เป็นต้น วิธีการจัดห้องหนังสืออ้างอิงแบบนี้ จัดได้ในห้องสมุดขนาดใหญ่มาก มีหนังสือหลายแสนเล่มขึ้นไป เช่นห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนหลายสาขาวิชาก็สามารถจัดหนังสืออ้างอิงแยกเป็นห้องตามเนื้อหาของวิชานั้น ๆ และแต่ละห้องวิ่งเป็นสาขาวิชาเฉพาะนั้นจะมีบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าอยู่ประจำคอยให้บริการช่วยเหลือแนะนำผู้ใช้ในการใช้สิ่งพิมพ์หรือวัสดุของห้องสมุดในแขนงวิชาเฉพาะนั้น ๆ การจัดแบบนี้มีบทบาทมากในห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ยิ่งได้ให้เหตุผลในการจัดเช่นนี้ว่าเป็นผลดีอย่างมากในด้านการบริหารงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าดังนี้คือ

1.1 ให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดมากขึ้น เพราะการจัดแยกหนังสือและวัสดุออกตามประเภทของแขนงวิชาต่าง ๆ และมีบรรณารักษ์คอยให้บริการในแต่ละแขนงวิชานั้น ช่วยให้หนังสือ สิ่งพิมพ์ วัสดุอ้างอิงต่าง ๆ ในหมวดหมู่วิชาเดียวกันรวมอยู่ด้วยกันหมด เมื่อผู้ใช้ห้องสมุดต้องการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวในแขนงวิชาใด ก็ย่อมมีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากหนังสืออ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่ผู้ใช้ห้องสมุดนั้น ๆ ต้องการอย่างสมบูรณ์ ทำให้สะดวกทั้งผู้ใช้และบรรณารักษ์ในการค้นหาเรื่องต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

1.2 การจัดรูปงานแบบนี้สามารถทำให้การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าดำเนินไปอย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น เพราะว่าบรรณารักษ์ผู้ใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าจะได้กำหนดขอบเขตการให้บริการ ในแขนงวิชาเฉพาะนั้น ๆ ได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ห้องสมุดซึ่งมีวัตถุประสงค์ ความต้องการความสนใจในแขนงวิชาเดียวกัน อันเป็นผลให้สามารถจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดได้ดียิ่งขึ้น

1.3 การจัดรูปบริหารงานด้วยวิธีนี้จะเป็นการช่วยฝึกฝนให้บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้ามีความเชี่ยวชาญในแขนงวิชาต่าง ๆ ยิ่งขึ้นจากประสบการณ์ความชำนาญในการปฏิบัติงาน

1.4 ทำให้เพิ่มปริมาณผู้ใช้ห้องสมุดมากขึ้น โดยเฉพาะอาจารย์ นักศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี บุคลากรทางงานวิจัยในแขนงวิชาเฉพาะต่าง ๆ จะมาใช้บริการของห้องสมุดมากขึ้น เนื่องจากได้รับความสะดวกในการให้หนังสือและวัสดุห้องสมุด และบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าก็มีความรู้ในแขนงวิชาเฉพาะนั้น ๆ สามารถช่วยชี้แนะว่าช่วยเหลือในการค้นคว้าและวิจัยได้เป็นอย่างดี

การจัดแบบนี้อาจใช้ค่าใช้จ่ายมาก แต่ก็เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดและเป็นผลดีหลายประการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเหมาะสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ และมีงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุดมาก

2. การจัดแผนกงานบริการหนังสืออ้างอิงให้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ เป็นหน่วยรวบรวมหนังสือและวัสดุอ้างอิงทุกชนิด เพื่อใช้ในการตอบคำถามและการค้นคว้า เป็นบรรณารักษ์ที่ได้รับการฝึกฝนทางด้านบริการตอบคำถามและการค้นคว้าอย่างดีแล้ว คอยให้บริการแก่ผู้ใช้การจัดแบบนี้เหมาะสมสำหรับห้องสมุดขนาดกลาง และปีเหตุผลที่ดีสำหรับการจัดแบบนี้คือ

2.1 เป็นการประหยัดงบประมาณในการจัดหาหนังสือและวัสดุอ้างอิงไม่คงที่สม่ำเสมอ ๆ กันหลายฉบับ เพราะการจัดรูปงานแบบแบ่งแยกไปตามแขนงวิชาเฉพาะต่าง ๆ นั้น ทำให้ห้องสมุดต้องจัดหาหนังสืออ้างอิงและวัสดุอ้างอิงที่เป็นพื้นฐานสำคัญใน

การค้นคว้า เช่น Readers' Guide to Periodical Literature, Essay and General Literature Index เป็นต้น เพิ่มขึ้นเพื่อเก็บไว้ในห้องบริการหนังสือและวัสดุในเขตอำเภอต่าง ๆ

2.2 เป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป ซึ่งมีใช้กันทั่วไป เรียกว่าคู่มือการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในแขนงวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

3. การจัดแยกตามเนื้อหาวิชา มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบจัดห้องหนังสืออ้างอิง ออกเป็นหลาย ๆ ห้องตามสาขาวิชาใหญ่ แต่เป็นการจัดแยกตามเนื้อหาวิชาที่ละเอียดลงไปอีก เช่น วิชา วรรณคดี สุรทิจ การเงิน การศึกษา ปรัชญา เป็นต้น การจัดแยกละเอียดเช่นนี้ช่วยให้ผู้ใช้เห็นความหลากหลายจากสิ่งที่ต้องการได้สะดวกยิ่งขึ้น การจัดแบบนี้เหมาะสำหรับห้องสมุดขนาดกลาง และมีจำนวนหนังสือไม่มากนัก

+ การจัดแผนกงานบริการหนังสืออ้างอิงรวมอยู่กับแผนกจ่าย - รับหนังสือ การจัดแบบนี้เหมาะสำหรับห้องสมุดขนาดเล็ก มีหนังสือจำนวนน้อย และปีบรรณารักษ์คนเดียวทำหน้าที่ทุกอย่างในการให้บริการแก่ผู้ใช้

ประเภทและเนื้อหาของนิพนธ์งานหนังสืออ้างอิง

นอกจากนี้ส่วนที่จัดเป็นบรรณานุกรมหนังสืออ้างอิง หรือห้องหนังสืออ้างอิง หรือบริการตอบคำถาม จะช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดประเภทต่าง ๆ นั้นไปมีกำหนดไว้โดยละเอียดไว้ในมาตรฐานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ของไทย เรื่องบรรณานุกรมหนังสือในต่างประเทศ ดังนั้น บรรณานุกรมขนาดและเนื้อที่ของหนังสืออ้างอิงจึงขึ้นอยู่กับขนาด ประเภท ความถี่ จำนวนผู้ใช้ และกำลังเงินของห้องสมุดแต่ละแห่ง ถ้าพิจารณาจำนวนของผู้ใช้จากจำนวนฉบับเป็นเนื้อที่ดังนี้คือ เนื้อที่ประมาณ $2\frac{1}{3}$ ตารางเมตร หรือ 25 ตารางฟุตต่อผู้อ่านหนึ่งคน ไม่รวมนิตยสารหรือชั้นเก็บหนังสืออ้างอิง และโต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในแผนก (วสุทธิ์ จินตวงศ 2521 : 31)

โดยทั่วไปที่นั้งอ่านหนังสือในห้องอ้างอิงไม่ว่าเป็นห้องมีมาก เพราะผู้ใช้หนังสือว่างอิงในครั้งหนึ่ง ๆ มีไม่มาก ห้องสมุดขนาดเล็กมักจัดแยกเฉพาะตู้หรือชั้นหนังสืออ้างอิงไว้ต่างหาก แต่ไม่จัดแยกที่นั้งอ่านออกมาเป็นส่วนเฉพาะ ให้ไ้ตรงกับที่นั้งอ่านทั่วไป ในห้องสมุดขนาดกลางและขนาดใหญ่ มักจัดแยกทั้งหนังสืออ้างอิงและที่นั้งอ่านของตนโดยเฉพาะ สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ เมทคาล์ฟ กล่าวว่า ไม่ควรมีที่นั้งเกิน 100 ที่นั้ง นอกจากว่าห้องหนังสืออ้างอิงนี้ให้บริการอย่างอื่นด้วย เช่นห้องสมุดจัดแยกงานวิจัยต่าง ๆ ออกจากหนังสือทั่วไป แล้วจัดเก็บและให้บริการในห้องหนังสืออ้างอิง เป็นต้น ขนาดที่เหมาะสมสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย คือ ไม่ควรมีที่นั้งเกิน 50 ที่นั้ง (Metcalfe, 1965 : 104)

แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้โดยสรุปว่า ลักษณะของห้องหนังสืออ้างอิงควรเป็นห้องรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความยาวของห้องควรเป็นสองเท่าของความกว้างชั้นวางหนังสือตามผนังโดยรอบห้องที่มีที่นั้งอ่านตั้งที่เป็นโต๊ะหมู่ และโต๊ะเดี่ยว ที่นั้งของบรรณารักษ์ประจำการให้บริการควรอยู่ในตำแหน่งที่ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเข้าถึงได้ง่าย ขณะเดียวกับบรรณารักษ์สามารถมองเห็นผู้ใช้ได้อย่างทั่วถึง หากมีเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด หรือโพรสัฟท์ ควรจัดแยกเป็นส่วนต่างหากเพื่อกันเสียงรบกวน นอกจากชั้นวางหนังสืออ้างอิงแล้ว ควรมีตู้บัตรรายการเฉพาะของหนังสือและวัสดุอ้างอิงแยกจากตู้บัตรรายการหลัก ตู้เก็บจุลสาร ชั้นวางวารสาร แผนที่ และอาจมีส่วนที่เก็บโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย เช่น เทป แผ่นเสียง เครื่องฉายโสตฟิล์ม และพวกอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับห้องสมุดขนาดใหญ่ และมีแผนกบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเป็นแผนกใหญ่ ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือ

1. โต๊ะติดค่อสอบถาม เป็นศูนย์กลางที่คอยรับคำถามและข้อคิดเห็นต่าง ๆ มีการจดบันทึกหลักฐานติดต่อกับแผนกงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเก็บสถิติต่าง ๆ
2. โทรศัพท์สำหรับการติดต่อ และการให้บริการทางโทรศัพท์
3. อุปกรณ์ถ่ายเอกสาร

4. การบริการยืมระหว่างห้องสมุด
 5. สถานที่เก็บหลักฐาน ซึ่งประกอบด้วยตู้บัตรแจ้งหมู่หนังสืออ้างอิง (Shelflist) รายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับหนังสือและวัสดุอ้างอิง
 6. แฟ้มเอกสารต่าง ๆ รวมถึงจุลสาร กฤตภาค
 7. โสตทัศนอุปกรณ์ ไม้แก่ห้องเล่นแผ่นเสียง เทป สไลด์ เป็นต้น
- (วลัยพร เหมะรัชตะ 2521 : 12 - 13)

ห้องหนังสืออ้างอิงของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถานที่ตั้งของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอาคาร 5 ชั้น ชั้นล่างเป็นทางเข้า-ออก และจัดให้บริการยืม-คืน หนังสือ ชั้นที่ 2 จัดเป็นห้องวารสาร ห้องหนังสือสำรอง ห้องหนังสือภาษาไทย ตั้งแต่หมวด A-PZ ชั้นที่ 3 จัดเป็นห้องหนังสืออ้างอิง ห้องหนังสือภาษาไทยตั้งแต่หมวด Q-Z หมวด 300, 800 (ระบบการจัดหมวดหมู่ทศนิยมของคิวอี้) และหนังสือนวนิยายไทย เรื่องสั้น ชั้นที่ 5 จัดเป็นห้องหนังสือภาษาต่างประเทศ ตั้งแต่หมวด A-H62 ชั้นที่ 4 เป็นห้องหนังสือภาษาต่างประเทศตั้งแต่หมวด H63-Z และหนังสือนวนิยายในภาษาต่างประเทศ

สำหรับห้องหนังสืออ้างอิงซึ่งอยู่ชั้นที่ 3 ของตัวอาคารสำนักหอสมุดนั้น มีพื้นที่ทั้งหมด 651 ตารางเมตร แบ่งเป็นพื้นที่ให้บริการยืมและเจ้าหน้าที่ทำงาน 117 ตารางเมตร เป็นพื้นที่จัดเก็บหนังสือและเอกสารอ้างอิง 209 ตารางเมตร และเป็นพื้นที่สำหรับให้นักศึกษานั่งอ่านหนังสือ 325 ตารางเมตร

จำนวนคู่มือที่เก็บในห้องหนังสืออ้างอิง คู่มือที่เก็บในห้องหนังสืออ้างอิงอาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ คู่มือที่อยู่ในห้องทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ คู่มือที่อยู่ในบริเวณที่จัดให้บริการแก่ผู้อ่าน ดังตารางที่ได้แสดงไว้นี้

ตารางแสดงจำนวนครุภัณฑ์ในหน่วยงาน

รายการ	ขนาด	จำนวน
เครื่องถ่ายภาพเอกสาร	-	2
ตู้เหล็กเก็บเอกสาร	4 ล้นชัก	8
ตู้เหล็กเก็บเอกสาร	2 บาน	2
ตู้เหล็กเก็บแผนที่	5 ล้นชัก	3
ตู้ใบเก็บแผนที่	10 ล้นชัก	2
ตู้ไม้เก็บแผนที่	2 บาน	2
ตู้ไม้จัดวางกับฝ่ายนั่งห้อง	2 บาน	1
เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	แครียว	1
เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย	แครียว	2
ตู้บัตรรายการหนังสือ	20 ล้นชัก	1
โต๊ะ	6 x 3 ๑/๒	1

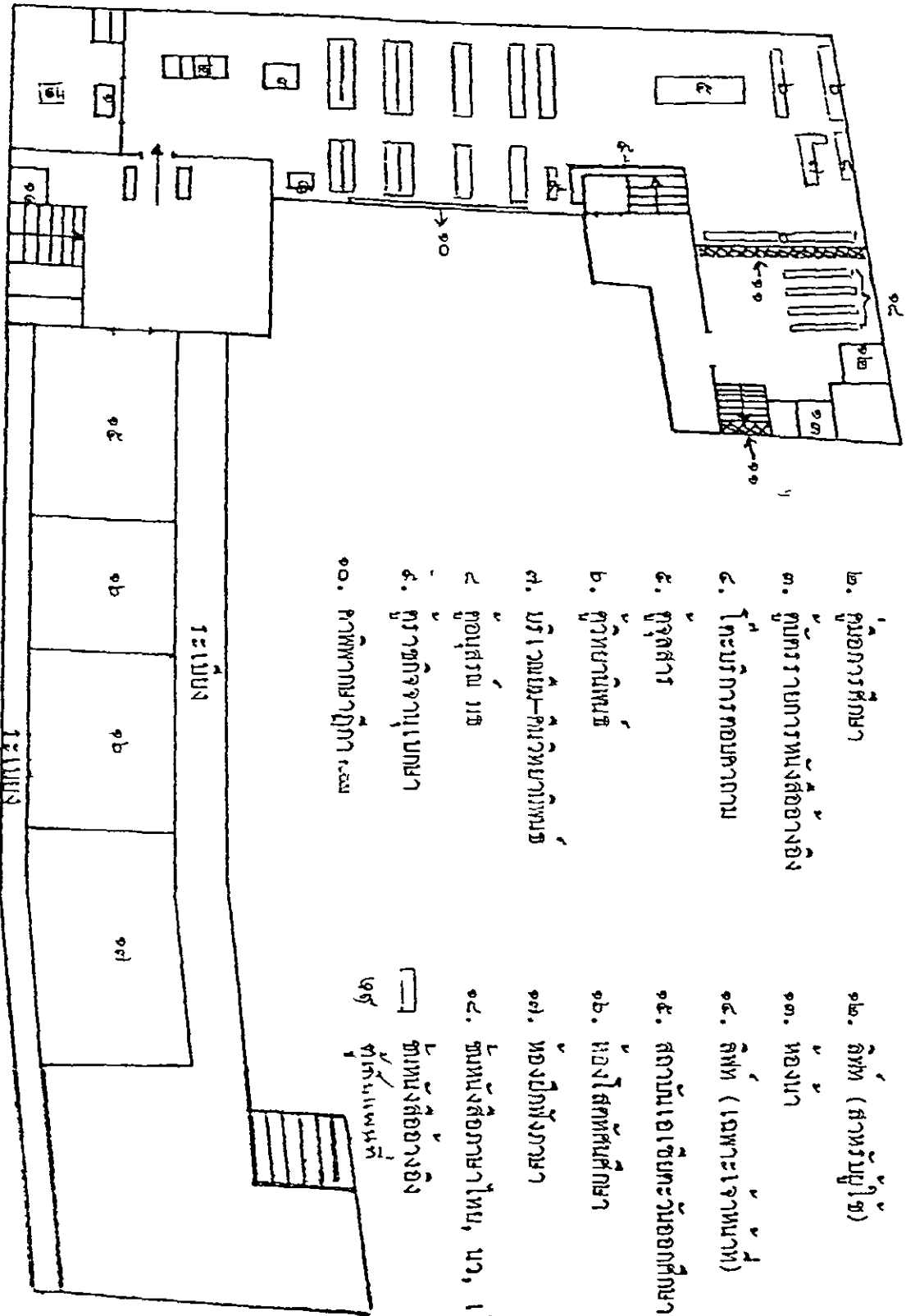
ตารางแสดง จำนวนครุภัณฑ์ในบริเวณบริการ

รายการ	ขนาด/ชนิด	จำนวน
ตู้เหล็กเก็บคู่มือตำราวิทยาลัย	4 ล้นชัก	7
ตู้เหล็กเก็บจุลสารภาษาไทย	4 ล้นชัก	10
ตู้เหล็กเก็บจุลสารภาษาอังกฤษ	4 ล้นชัก	7
ตู้เหล็กเก็บ Reuter Profile	4 ล้นชัก	1
ตู้เหล็กเก็บแบบฟอร์มต่าง ๆ	4 ล้นชัก	1
ชั้นไม้วางหนังสืออ้างอิงใหม่		1
ชั้นไม้วางหนังสืออ้างอิงภาษาไทย	6 ชั้น	40
ชั้นไม้วางหนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ	6 ชั้น	80
ชั้นเกี่ยววางครุภัณฑ์วารสารภาษาต่างประเทศ	2 ชั้น	1
ชั้นเกี่ยววางคาพิจากษาฎีกา	2 ชั้น	20
ชั้นไม้วางราชกิจจานุเบกษา	4 ชั้น	12
ชั้นไม้วางวิทยานิพนธ์	6 ชั้น	1
ตู้ใบเก็บราชกิจจานุเบกษา	2 บาน	3
ตู้ใบเก็บวิทยานิพนธ์	2 บาน	32
ตู้ใบเก็บหนังสืออนุสรณ์	3 บาน	2
โต๊ะอ่านหนังสือ	6 x 3 ฟุต	23
โต๊ะบริการทอมคาถาม	2 $\frac{1}{2}$ x 4 $\frac{1}{2}$ ฟุต	1
โต๊ะกลม	4 $\frac{1}{2}$ ฟุต	1
โต๊ะอ่านเดี่ยว	3 x 2 ฟุต	15
เก้าอี้นั่งอ่านหนังสือ	พนักงุ้ม	133
ตู้ใบเรียงวางพจนานุกรม	7 ช่อง	5

การจัดห้องหนังสืออ้างอิงของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การจัดห้องหนังสืออ้างอิงของห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีลักษณะการจัด
 ใ้แผนงานบริการหนังสืออ้างอิงเป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ การจัดห้องหนังสืออ้างอิงลักษณะนี้
 ห้องหนังสืออ้างอิงจะเป็นห้องที่รวมหนังสือ และวัสดุอ้างอิงทุกชนิดไว้ด้วยกัน มีบรรณารักษ์
 ใ้บริการตามกาลตามและช่วยกันทราວอยู่ประจำ เหตุผลที่สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 จัดห้องหนังสืออ้างอิงเป็นแบบนี้ เพราะต้องการประหยัดงบประมาณ และให้ความสะดวกแก่
 ผู้ใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป

แผนผังแสดงห้องต่าง ๆ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

- ๑. ห้องรองตึกแยกสตาร์
- ๒. ห้องออกการศึกษาศึกษา
- ๓. ห้องบริการทางการแพทย์ห้องห้อง
- ๔. ห้องบริการคอมพิวเตอร์
- ๕. ห้องสตาร์
- ๖. ห้องพยาบาล
- ๗. บริเวณเชื่อม-เชื่อมวิทยาลัย
- ๘. ห้องประชุม
- ๙. ห้องจัดการเรียนการสอน
- ๑๐. ศาลาพักผ่อน
- ๑๑. ห้องหนังสือพิมพ์
- ๑๒. ลิฟท์ (สำหรับผู้ใช้)
- ๑๓. ห้องนาง
- ๑๔. ลิฟท์ (เฉพาะโรงเรียน)
- ๑๕. สถานบริการเชื่อมวิทยาลัย
- ๑๖. ห้องโสตทัศนศึกษา
- ๑๗. ห้องปฏิบัติการ
- ๑๘. ห้องหนังสือภาษาไทย, วรรณคดี, วรรณกรรม
- ๑๙. ห้องหนังสือต่าง
- ๒๐. ห้องพิมพ์

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ้างอิง การใช้นั่งอ้างอิง ปัญหาในการใช้และเจตคติที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุด ได้มีผู้ศึกษางานด้านนี้ไว้บ้างแต่ไม่มากนัก สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ฉวีลักษณ์ ศาตมัย ได้ทำการวิจัยเรื่องการผลิตและการใช้หนังสืออ้างอิงของไทย เพื่อสำรวจการใช้และการผลิตหนังสืออ้างอิงของไทย ท้องการยกมาพิจารณาของหนังสืออ้างอิงให้ดีขึ้น รายละเอียดหนังสืออ้างอิงที่นำมารวบรวมไว้มีมาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดของหน่วยราชการ และห้องสมุดเฉพาะ รวมทั้งสิ้น 25 แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสืออ้างอิงประเภทที่มีผู้นิยมใช้กันมากที่สุดคือ พจนานุกรมและสารานุกรม พจนานุกรมของไทยมีผู้ผลิตมาก แต่สารานุกรมมีผู้ผลิตน้อย หนังสืออ้างอิงบางประเภท เช่น วรรณวิจารณ์สาร บรรณานุกรม หนังสืออ้างอิงทางศิลปะ มีผู้ต้องการใช้มากแต่มีผู้จัดทำน้อย จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องเครื่องมือช่วยกันค้นหาผู้ใช้มีโอกาสรู้จักหนังสืออ้างอิงน้อยเพราะยังขาดการวิจารณ์หนังสืออ้างอิง ใช้หนังสืออ้างอิงกันน้อย เนื่องจากไม่รู้จักหนังสืออ้างอิงแต่ละประเภทที่จะนำมาใช้ได้เกิดประโยชน์ และมุ่งที่จะใช้เพื่อประโยชน์เฉพาะด้านการเรียนการศึกษานั้น การผลิตหนังสืออ้างอิงมุ่งด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ ผู้ผลิตไม่สำรวจความต้องการของผู้ใช้เสียก่อน จึงทำให้มีหนังสืออ้างอิงมากในบางประเภทและบางแขนงวิชาเท่านั้น (ฉวีลักษณ์ ศาตมัย 2509 : 240-242) ✓

เชิญจันทร์ กิริชุนแสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2513 การวิจัยครั้งนี้มีอยู่เรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือ เรื่องความสัมพันธ์ของหนังสืออ้างอิง เฉพาะที่สอดคล้องกับรายชื่อหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดควรมี พร้อมกับเสนอรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่ควรมีในห้องสมุดวิทยาลัยครู และศึกษาถึงการให้บริการทออบตามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดวิทยาลัยครูในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและรายชื่อหนังสืออ้างอิงของห้องสมุดวิทยาลัยครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยครู 25 แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสืออ้างอิงมีน้อยและยังไม่ค่อยทันสมัยมากนัก หนังสืออ้างอิงที่ใช้

ในการตอบคำถามมากได้แก่ พจนานุกรม รองลงมาคือ สารานุกรม และหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ หนังสืออ้างอิงที่ใช้น้อยที่สุดคือ หนังสือทำเนียบนาม บรรณารักษ์ส่วนมากจะหลีกเลี่ยงการใช้หนังสืออ้างอิงและแนะนำหนังสืออ้างอิงใหม่ ๆ เป็นครั้งคราว ห้องสมุดส่วนมากมีบรรณารักษ์เพียงคนเดียว จึงทำให้ไม่มีเวลาติดตามบรรณานุกรมและครรรชนีช่วยกันค้นหา (เพ็ญจันทร์ กิริชุมแสง 2515 . 127 - 155)

ในปีเดียวกัน ชิดา โสธิพิฑกณะ ได้ทำการวิจัยเรื่องบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เพื่อสำรวจสภาพ และศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในการให้บริการช่วยค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของไทย 8 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และใช้วิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่อาจารย์จำนวน 599 คน และนิสิตนักศึกษากว่า 4,311 คน ในปีการศึกษา 2514 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามีสถานที่คับแคบไม่สะดวก หนังสืออ้างอิงมีจำนวนไม่พอ ยิ่งกับความต้องการของผู้ใช้ เป็นบรรณารักษ์น้อยเกินไป ผู้ใช้ยังไม่เข้าใจวิธีการใช้ห้องสมุด ผู้ใช้ต้องการให้ขยายเวลาบริการออกไปอีกเป็นจำนวนมาก หนังสืออ้างอิงและวัสดุอ้างอิง เครื่องมือช่วยกัน เช่น บรรณานุกรม ครรรชนี การจัดงานที่บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าควรคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้เป็นส่วนใหญ่ การจัดหาหนังสืออ้างอิงเข้ามาในห้องสมุด ควรคำนึงถึงคุณภาพและความต้องการทางหลักสูตรการเรียนการสอนของแต่ละสถาบัน (ชิดา โสธิพิฑกณะ 2515 . 274 - 286)

กิริพร สุวรรณะ ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์คุณภาพหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2426 ถึง พ.ศ. 2520 โดยนำหนังสืออ้างอิงมาวิเคราะห์ทั้งหมด 378 ชื่อเรื่อง โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่มีในห้องสมุดแห่งชาติ และที่มีอยู่ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีก 12 แห่ง โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการใช้ประเมินคุณค่า ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่หนังสืออ้างอิงมีคุณภาพดีตามเกณฑ์ร้อยละ 84.66 และที่

ไม่คิดตามเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 15 34 หนังสืออ้างอิงที่ผลิตมากที่สุดคือหนังสือประเภทพจนานุกรม รองลงมาได้แก่ หนังสืออ้างอิงทางสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่ผลิตเพื่อนักเรียนและประชาชนทั่วไป จึงไม่อาจเอื้อต่อการกันคว้าของนักวิจัย และนักศึกษามาในชั้นสูง พบว่า สารานุกรม ครุฑรุ่นนี้ สารสังเขปและหนังสือรายปียังมีจำนวนผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้วิจัยเสนอแนะได้แก่การกำหนดมาตรฐานด้านการจัดพิมพ์หนังสืออ้างอิง ซึ่งจะช่วยขจัดข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการผลิตหนังสืออ้างอิงให้หมดสิ้นไป (สิริพร สุวรรณะ 2521 .

231 - 249) ✓

อักษร พรหมสิงห์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้นหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษากลาง เพื่อสำรวจการใช้นหนังสืออ้างอิง ตลอดจนปัญหาและความต้องการใ้ก้านหนังสืออ้างอิง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และใช้วิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียน 16 คน บรรณารักษ์ ครู อาจารย์ นักเรียน จำนวน 816 คน จาก 16 โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนยังขาดหนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม และหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ครูอาจารย์รู้จักวิธีใช้นหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา มากกว่าประเภทอื่น รองลงมาคือ พจนานุกรม ทั้งครูและนักเรียนรู้จักวิธีใช้นามาตามครุฑรุ่นนี้วารสาร และหนังสือรายปีน้อย ปัญหาที่ครูอาจารย์ประสบคือ ไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่ทองการ ปัญหาของนักเรียนก็หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมีน้อย ครูอาจารย์ต้องการให้จัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาได้มากขึ้น และจัดหนังสือบนชั้นให้เป็นระเบียบ นักเรียนต้องการได้ปรับปรุงชั้นหนังสืออ้างอิงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือจัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาได้มากขึ้น (อักษร พรหมสิงห์ 2522 103 - 108) ✓

กรรณิการ์ สุพรรณเมธา ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึง การใช้บริการ ปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 4 แห่งคือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กลุ่มประชากรได้แก่ อาจารย์และนักศึกษา

ในมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งนี้จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้บรรณานุกรม รองลงมาคือสิ่งพิมพ์รัฐบาล วรรณิวารสาร และสารสังเขป นักศึกษาใช้พจนานุกรมกันมาก รองลงมาใช้หนังสือคู่มือ และสารานุกรม ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งมีปัญหาที่หนึ่งในการค้นคว้าไม่เพียงพอ การถ่ายเทอากาศไม่ดี มีเสียงรบกวน หนังสือในสาขาวิชาเฉพาะมีน้อยไปเสียพอ หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย และส่วนมากเป็นภาษาต่างประเทศ อาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยมีปัญหาเรื่องอุปกรณ์อำนวยความสะดวกไปการค้นคว้าน้อย นักศึกษาประสบปัญหาช่วงเวลาในการให้บริการมีน้อยไป ต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาและหนังสืออ้างอิงภาษาไทย จึงค้น จัดทำคู่มือแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิง ทารายชื่อบทความที่น่าสนใจ ทาบรรณิทัศน์ หนังสือใหม่ จัดเนื้อที่สำหรับการค้นคว้าให้เป็นสัดส่วนเฉพาะ (กรรณิการ์ สุธรรมเมธา 2524 : 83 - 101)

จงกลณี ปลื้มสำราญ ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แล้วมาปัญหาและความต้องการในการใช้บริการช่วยการค้นคว้าในห้องสมุด ของครู และนักเรียนมาเปรียบเทียบกัน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ผลงานวิจัยเฉพาะที่เกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง สรุปได้ว่า ทั้งครูและนักเรียนใช้พจนานุกรมมากที่สุด รองลงมาใช้สารานุกรม ครูมีความเห็นว่าหนังสือรายปีและหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์มีจำนวนน้อยและไม่ทันสมัย นักเรียนเห็นว่าหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ขาดแคลนมากที่สุด รองลงมาคือ อักษรานุกรมชีวประวัติ และนักเรียนมีปัญหาการใช้ อักษรานุกรมชีวประวัติมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ทั้งครูและนักเรียนต้องการให้มีบรรณารักษ์ตอบคำถามประจำทางานตลอดเวลา ต้องการให้เพิ่มหนังสืออ้างอิงประเภทหนังสือรายปีและอักษรานุกรมชีวประวัติ ต้องการให้แนะนำวิธีใช้ สารานุกรม หนังสือรายปี และจัดหนังสือบนชั้นให้ระเบียบเรียบร้อย (จงกลณี ปลื้มสำราญ 2528 . 56 - 71)

งานวิจัยในต่างประเทศ

โนลอน ได้อ้างถึงผลของการสำรวจเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการของแผนกบริการตอบคำถามของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน ปรากฏว่าหนังสืออ้างอิงที่ใช้กันความมากที่สุดได้แก่ อักษรานุกรมชีวประวัติ รองลงมาคือพจนานุกรมเฉพาะวิชา สารานุกรม ครรชนี และทำเทียบนาม ตามลำดับ (Nolon 1962 : 1542 - 1544) /

อลเซน ได้ให้ความเห็นว่า หนังสืออ้างอิงที่มีอยู่ในห้องสมุดแต่ละแห่ง ควรเป็นหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา หนังสืออ้างอิงจะมีจำนวนมากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของห้องสมุด เขาได้ทำการสำรวจห้องสมุดเฉพาะในอเมริกา 26 แห่ง พบว่า ห้องสมุดเหล่านั้นปีหนังสืออ้างอิงโดยเฉลี่ยประมาณ 1,390 เล่ม อัตราส่วนของหนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 8.4 ของหนังสือทั้งหมด (Olsen 1965 : 162)

ลี และรีด ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลของการวิจัยพบว่า นักศึกษากว่าครึ่งไม่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเนื่องจากไม่ได้รับการสอนเรื่องห้องสมุดอย่างเป็นทางการ นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเดือนละครั้ง เพื่อการเรียนและการสังกมมากกว่าเพื่อการค้นคว้าวิจัย ส่วนมากจะเข้าห้องสมุดเพื่อทำการบ้านตามที่อาจารย์ผู้สอนสั่งให้ทำ นักศึกษาประมาณร้อยละ 33 $\frac{1}{3}$ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อห้องสมุด (Lee and Reed 1972 : 405 - 407) /

บราเคล และแอบเบเวิร์ทส์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนการใช้ห้องสมุดให้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เรื่องการวัดหารูปแบบของการสอนเรื่องการใช้ห้องสมุดได้เป็นรูปแบบที่เหมาะสม เพราะหลักสูตรวิชาการใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัย (ที่แอฟริกาใต้) ยังไม่มีการวัดรูปแบบที่เหมาะสม ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการสอนการใช้ห้องสมุดเป็นเรื่องที่จำเป็น ต้องสอนให้นักศึกษาดูมารถทราบได้ว่า หนังสือประเภทใดให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านใด นักศึกษาต้องสามารถแยกแยะและรู้วิธีการใช้หนังสือเหล่านั้น ตลอดจนรู้ถึงบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด และใช้เครื่องมือช่วยคนได้อย่างถูกต้อง ให้รู้จักหนังสืออ้างอิงและวิธีใช้ ควรให้ทำแบบฝึกหัดด้วย เพื่อให้นักศึกษาใช้ห้องสมุดเป็นนักศึกษาจะมีเจตคติที่ดีต่อ

บทบาทของบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุด แต่อย่างไรก็ตามการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด จะประสบความสำเร็จได้ของอาศัยความร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ด้วย (Brakel and Abbertus 1980 : 447 - A) ✓

✓ เวสต์บรูก ได้ทำการวิจัยเรื่องการค้นคว้ารายการที่ไม่ได้ผลกับบริการตอบคำถาม เพื่อศึกษาถึงการใช้บัตรรายการที่ไม่เป็นผลกับบริการตอบคำถาม การศึกษาครั้งนี้ได้ทำขึ้นที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยชิคาโกที่รีเจเนสเทน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ที่เข้ามาใช้ห้องสมุด 1,086 คน และรวบรวมข้อมูลกลับคืนมาได้คิดเป็นร้อยละ 56.33 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 37.00 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 61.00 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 51.00 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 64.00 นักศึกษาปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 58.00 และอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 50.00 บอกว่าตนเองสามารถหาสิ่งที่ต้องการได้ในห้องสมุดโดยไม่ต้องพึ่งบริการตอบคำถาม ส่วนผู้ที่มีปัญหาในการใช้นั้นมักจะหาสิ่งที่ต้องการไม่พบจากบัตรรายการ ผู้ใช้ที่มีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 17.60 รู้สึกว่าบรรณารักษ์ไม่เต็มใจช่วยเหลือในการค้นคว้าหาบัตรรายการที่ต้องการ ร้อยละ 40.00 ที่ไม่เคยถามบรรณารักษ์เลยเมื่อมีปัญหากับบัตรรายการ ร้อยละ 15.00 ที่คิดว่าบรรณารักษ์ตอบคำถามไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้ได้สำหรับปัญหาทางด้านบริการตอบคำถามนั้น ผู้ใช้คิดเป็นร้อยละ 16.20 บอกว่าไม่แน่ใจว่าบริการตอบคำถามอยู่ตรงส่วนใดของห้องสมุด ร้อยละ 41.10 ไม่ทราบว่าใครเป็นบรรณารักษ์ และอีกร้อยละ 40.00 ที่ไม่แน่ใจว่าบรรณารักษ์มีความรู้ในเรื่องบัตรรายการเพียงพอที่จะแก้ปัญหาให้ได้ ผู้ที่วิจัยได้เสนอแนะว่าควรมีแผนภูมิ บ้ายคาอธิบาย ให้กับผู้ใช้ในบริเวณห้องอ้างอิง แนะนำผู้ใช้ให้ทราบว่าเมื่อมีปัญหาในการใช้ควรติดต่อบรรณารักษ์ได้ที่ไหน มีป้ายชื่อบอกว่าเป็นบรรณารักษ์ ผู้วิจัยสรุปว่าความตั้งใจจริงและความกระตือรือร้นของบรรณารักษ์จะช่วยทลายสิ่งกีดขวางอยู่ระหว่างบรรณารักษ์กับผู้ใช้ออกไปได้ (Westbrook 1984 82 - 88)

✓ โอแลนโลคัน ได้ทำการวิจัยเรื่องเจตคติของอาจารย์ นักศึกษาและบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยไนจีเรียที่มีต่อนโยบายการใช้และบริการของห้องสมุด เพื่อสำรวจเจตคติของอาจารย์ นักศึกษาและบรรณารักษ์จากมหาวิทยาลัย ที่มีต่อนโยบายของห้องสมุด การใช้

และบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตคติของทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อความเพียงพอของหนังสือ ความสอดคล้องกับความต้องการหนังสือ และการให้บริการของห้องสมุด กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากมหาวิทยาลัยฮามาคุ เบลโล มหาวิทยาลัยลากอส มหาวิทยาลัยบาเยโร และมหาวิทยาลัยโอโลริน ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละครั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทุกวัน ต้องการให้เพิ่มบรรณารักษ์ หนังสือที่มีอยู่น้อยไป และไม่สอดคล้องกับความต้องการ แต่บรรณารักษ์ทุกคนกลับเห็นว่าหนังสือพอเพียงแล้ว บรรณารักษ์ให้ความช่วยเหลือดี แต่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์ไม่ค่อยร่วมมือในค่านิทานทรัพยากรห้องสมุด ผู้วิจัยเห็นว่าห้องสมุดควรสนใจปฏิกริยาของผู้ใช้ และความต้องการของผู้ใช้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ (Olanlokun, 1983 900 - A)

✓ เบลี ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดหาและการใช้สารานุกรมในห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก เพื่อต้องการศึกษาถึงการจัดหาและการใช้สารานุกรมทั่วไปในห้องสมุดมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ หัวหน้าบรรณารักษ์บริการตอบคำถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 75 แห่ง จาก 37 รัฐ โดยเลือกชื่อมาจากนามานุกรมรายชื่อห้องสมุดในสหรัฐอเมริกา เป็นห้องสมุดที่มีหนังสือตั้งแต่ 100,000 เล่ม ถึง 300,000 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ได้แบบสอบถามกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 73.00 ผลการวิจัยพบว่า สารานุกรมที่ทุกห้องสมุดจัดหาไว้ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ Encyclopedia Americana คิดเป็นร้อยละ 100.00 Collier's Encyclopedia คิดเป็นร้อยละ 98.00 New Britannica Encyclopaedia คิดเป็นร้อยละ 98.00 World Book Encyclopedia คิดเป็นร้อยละ 59.00 Academic American คิดเป็นร้อยละ 55.00 Encyclopaedia Britannica (14 th ea.) คิดเป็นร้อยละ 48.00 Chambers's Encyclopedia คิดเป็นร้อยละ 35.00 ห้องสมุดทุกแห่งต้องการมีสารานุกรมประมาณ 4-5 ชื่อ เรื่องแตกต่างกันออกไป ความทันสมัยมาก ๆ ของสารานุกรมไม่เป็นปัญหาเท่าไรนัก เพราะบรรณารักษ์ไม่ค่อยหาข้อมูลที่ทันสมัยมาก ๆ จากสารานุกรม ถ้าต้องการค้นข่าวสารที่ทันสมัยจะค้นจาก New York Time Index สารานุกรมส่วนใหญ่จะใช้ตอบคำถามตามหัวเรื่องที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้น และใช้ไม่บ่อยมากนัก ส่วนมากใช้ดูภาพประกอบ หรือเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง (Bailey, 1985 : 218 - 222)

✓ เคอร์แรนซ์ โคทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ห้องสมุดกับบรรณารักษ์ที่มีผลตอบรับบริการตอบคำถาม เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับบรรณารักษ์ที่มีผลตอบรับบริการตอบคำถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้ใช้ห้องสมุดจากมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นมิชิแกน มหาวิทยาลัยโบลิ่ง กรีน สเตท และที่มหาวิทยาลัยโทเลโด จำนวน 429 คน ใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาเช้า บ่าย เย็น และในวันหยุด กระทำในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 1984 ผู้สัมภาษณ์จะสัมภาษณ์ผู้ใช้ที่เคยให้บรรณารักษ์ช่วยหาข้อมูลหรือบอกแหล่งที่มีข้อมูลนั้น ๆ ตั้งแต่ปัจจุบันจนถึง 6 เดือน ที่ผ่านมา คอยสัมภาษณ์ตรงบริเวณประตูทางออก ผลปรากฏว่า จำนวนผู้ใช้คิดเป็นร้อยละ 84.00 ทราบว่ามีบุคคลหลายประเภททำงานในห้องสมุด (ทุกคนไม่ได้เป็นบรรณารักษ์) ผู้ใช้คิดเป็นร้อยละ 62 00 ทราบว่าใครบ้างที่จะช่วยเขาค้นคว้าในห้องสมุดได้ ผู้ใช้คิดเป็นร้อยละ 17.00 ที่ถามคำถามเพราะรู้จักชื่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้ที่รู้จักชื่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมักจะต้องการความช่วยเหลือคนกว่าเมื่อมีปัญหามากกว่าผู้ใช้ที่ไม่รู้จักชื่อเจ้าหน้าที่ และผู้ที่รู้จักกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะมีอัตราประสบความสำเร็จในการใช้ห้องสมุดสูง (แต่ผู้ที่รู้จักชื่อเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาทราบถึงความแตกต่างระหว่างบรรณารักษ์กับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ) ผู้วิจัยสรุปถึงลักษณะของผู้ใช้ห้องสมุดว่ามีดังนี้คือ

1. ผู้ใช้ที่ไม่หาผู้ช่วยคนกว่ามีถึงร้อยละ 17.00 ที่ไม่เคยติดต่อกับบรรณารักษ์เลยภายในช่วงระยะเวลา 6 เดือน และผู้ใช้กลุ่มนี้มีจำนวนมากกว่าครั้งที่ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละหลายครั้ง พวกนี้เห็นความสำคัญของห้องสมุด และคิดว่าไม่มีความจำเป็นอะไรที่ต้องติดต่อกับบรรณารักษ์

2. ผู้ใช้ที่ถามข้อมูลแต่เพียงหาแหล่งหรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยค้นคว้าเท่านั้น

3. ผู้ใช้ที่เห็นว่าบรรณารักษ์เป็นเพียงสื่อกลางของการค้นคว้า และผู้ใช้คิดเป็นร้อยละ 85.00 ที่จะตรงไปหาเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่เป็นใครก็ได้เมื่อมีปัญหาในการใช้ แต่ที่เหลืออีกร้อยละ 15.00 ที่จะมองหาเจ้าหน้าที่ที่หาหน้าที่โดยเฉาะ (Durrance. 1986 .

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า จะดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. รวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2529 รวม 8 คณะคือ

คณะนิติศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

คณะเกษตรศาสตร์

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

คณะศิลปศาสตร์

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้คณะเป็นชั้นแบ่ง จากนั้นภายในแต่ละคณะทำการสุ่มมาแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 25 เปอร์เซ็นต์ (Krijcie and Morgan 1970 608 - 609) โดยทำการสุ่มเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2529 ถึงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2529 สุ่มจากจำนวนผู้ใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุด โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายวันกระจายวาววนแบบสอบถามแจกเวลา 7.30 น. ถึง 12.00 น. และเวลา 13.00 น. ถึง 19 00 น. หากเช่นนี้กับกลุ่มตัวอย่างของแต่ละคณะ เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่กระจายกันออกไปโดยทั่วถึง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักศึกษา

คณะวิชา	จำนวนนักศึกษา ชั้นปีที่ 3	25% ของจำนวน นักศึกษา	อัตราส่วน ร้อยละ
นิติศาสตร์	126	32	8.00
รัฐศาสตร์	219	55	13.75
เกษตรศาสตร์	261	66	16.50
วนิชยศาสตร์และการบัญชี	403	100	25.00
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	63	21	5.25
วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน	125	32	8.00
ศิลปศาสตร์	338	85	21.25
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	35	9	2.25
รวม	1,588	400	100.00

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 4 รายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิง
ของนักศึกษา
- ตอนที่ 5 รายละเอียดเกี่ยวกับเจตคติของนักศึกษาต่อก่อการให้บริการ
หนังสืออ้างอิง

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 4 และตอนที่ 5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จะได้อ่านน้ำหนักและมาตราส่วนแกไขข้อความในข้อย่อข้างต่อไปนี้

มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเนื้อหาและขอบเขตของแบบสอบถามในคำณการใช้ ปัญหาในการใช้ ความต้องการในการใช้ และเจตคติที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วทั้งรูปแบบและเนื้อหา เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาฯ เพื่อให้ตรวจแก้ไข

3. นำแบบสอบถามมาแก้ไข แล้วให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท
ตรวจอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการต่อไป

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วทดลองถามกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 100 คน สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 4 และตอนที่ 5
ขนาดที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นโคจรด้วยสูตร Alpha - Coefficient ของ Cronbach และ
หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยแยกออกเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ กลุ่มละ 25 เปอร์เซ็นต์
ข้อใดที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 1.75 ไม่นำมาใช้เป็นคำถาม โดยใช้สูตร
t - distribution ของ Edwards ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นการถาม
ถึงความครอบคลุมของเนื้อหาโดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

5. เสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ต่อประธานและกรรมการควบคุม
ปริญญาโท เพื่อารรวแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขสมบูรณ์แล้ว สอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองที่บริเวณหน้าตึกงานบริการช่วยการันกว่า
ขอเสานักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และให้นักศึกษาส่งแบบสอบถามคืน ณ ที่แ่
จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.00 แต่มีแบบ
สอบถามที่เสียเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่ครบทุกข้อจำนวน 16 ฉบับ ดังนั้น
คงเหลือแบบสอบถามที่จะใช้ในการวิจัยเพียง 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.00
ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักศึกษาคณะวิชา

คณะวิชา	จำนวนแบบสอบถาม	แบบสอบถาม	แบบสอบถามที่ไ้
	ฉบับ	ที่ได้รับคืน	ในการวิจัย
นิติศาสตร์	32	28	26
รัฐศาสตร์	55	47	44
เกษตรศาสตร์	66	55	53
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	100	85	73
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	21	19	17
วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน	32	26	26
ศิลปศาสตร์	85	68	68
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	9	8	7
รวม	400	336	320

✓ การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กรวจแบบสอบถามที่ ได้รับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกไว้เฉพาะที่ตอบสนองครบทั้ง 5 ตอน
2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วมาวางแผนออกถามคณะวิชา
3. แบบสอบถามตอนที่ 1, 2, 3 ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความถี่ โดยหาอัตราส่วนร้อยละของข้อมูลแต่ละข้อจากแบบสอบถาม
4. แบบสอบถามตอนที่ 4 และตอนที่ 5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า พิจารณากำหนดหนักจากน้อยที่สุดคือ 1 ถึงมากที่สุดคือ 5 แล้วหาค่าเฉลี่ยโดยใช้อักรการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามแต่ละรายการดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายความว่า	น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายความว่า	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายความว่า	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายความว่า	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด

✓ สถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร Alpha - coefficient ของ ครอนบัค (Cronbach, 1970 : 161)

$$\mathcal{L} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{S_{x_1}^2}{S_{x_t}^2} \right]$$

เมื่อ \mathcal{L}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$S_{x_1}^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
$S_{x_t}^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. หาค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตรของเฟอร์กูสัน (Ferguson. 1966 67)

$$s^2 = \frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ s^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนนักศึกษา

3. หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร ของ เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards 1954 247)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจางานของแบบสอบถาม
	\bar{X}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

4. หาอัตราส่วนร้อยละของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ไม่ได้เป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

5. หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตรค่าเฉลี่ย (ถ่วง สายยศ และวังคณา สายยศ
2522 : 71)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของน้ำหนักคะแนน
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นตอน ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 วิเคราะห์อัตราส่วนร้อยละเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของนักศึกษา
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์อัตราส่วนร้อยละเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์อัตราส่วนร้อยละเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 5 วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิงในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การแปลความหมายได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาขอบเขตของคะแนนเพื่อใช้ในการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายความว่า	น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายความว่า	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายความว่า	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายความว่า	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์อัตราส่วนร้อยละรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักกีฬา ปรากฏ

ตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนนักศึกษาที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนวิชาการเชิงของสมุค จากแบบถามคณะวิชา

การใ้ช้ของสมุค	บัณฑิต		รัฐศาสตร		เศรษฐศาสตร		พาณิชยศาสตร และ การบัญชี		สื่อสารมวลชน และ		สังคม ศาสตร		ศิลปศาสตร		ศึกษนวิทยา และ มานุษยวิทยา		รวม	
	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล	ความ รอยล			
กย	20	76.92	23	52.27	28	52.83	39	49.37	15	57.69	10	58.82	44	64.71	5	71.43	184	57.50
ไม่กย	6	23.08	21	47.73	25	47.17	40	50.63	11	42.31	7	41.16	24	35.29	2	20.57	136	42.50
รวม	26	100.00	44	100.00	53	100.00	79	100.00	26	100.00	17	100.00	68	100.00	7	100.00	320	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่านักศึกษที่เคยเรียนวิชาการเชิงของสมุคมาแลวคิดเป็นรอยลละ 57.50 และนักศึกษที่ไม่เคยเรียนวิชาการเชิงของสมุคคิดเป็นรอยลละ 42.50 ส่วนนักศึกษที่เคยเรียนวิชาการเชิงของสมุคมาแลวมากที่สุด คือ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร ศึกษนวิทยนรอยลละ 70.92 รองลงไปคือนักศึกษาคณะศึกษนวิทยนคิดเป็นรอยลละ 71.43 และคณะวิชาศึกษนวิทยาเคยเรียนวิชาการเชิงของสมุคมาแลวมากที่สุดคือ นักศึกษาคณะศึกษนวิทยนรอยลละ 19.29

ตาราง 4 แสดงจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาการศึกษาในหลักสูตร จำนวนตามระดับการศึกษาและคณะวิชา

		คณะวิชา																
ระดับ	การศึกษา	ศึกษาศาสตร์		การประถมศึกษา		พาณิชยศาสตร์ และการบัญชี		วารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน		สังคม ศาสตร์		ศิลปศาสตร์		ศึกษามนุษยวิทยา และมานุษยวิทยา		รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ปรถมญา	-	-	-	2	0.70	2	7.14	1	2.56	-	-	2	4.54	-	-	7	3.80	
ปริญญา	16	30.00	13	56.52	14	50.00	28	71.80	14	93.33	8	80.00	32	72.73	4	60.00	129	70.11
อื่นๆ	4	20.00	8	34.78	12	42.86	10	25.64	1	6.67	2	20.00	10	22.73	1	20.00	40	26.09
รวม	20	100.00	23	100.00	28	100.00	39	100.00	15	100.00	10	100.00	44	100.00	5	100.00	184	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่าจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาการศึกษาในระดับปริญญา ศักดิ์บัณฑิต 3.80

ระดับมัธยมศึกษา ศึกษาในร้อยละ 70 11 และระดับอุดมศึกษา ศึกษาในร้อยละ 26 09

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์อัตราส่วนร้อยละการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
 ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงอัตราส่วนร้อยละจำนวนนักศึกษาที่เคยและไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิง
 ความถี่ในการใช้และเหตุผลของการไม่ใช้หนังสืออ้างอิง

การใช้หนังสืออ้างอิง	ความถี่	ร้อยละ
นักศึกษาที่เคยใช้หนังสืออ้างอิง	242	75.62
จากแนวความถี่ในการใช้หนังสืออ้างอิง		
ใช้ทุกวัน	7	2.89
สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง	25	10.33
สัปดาห์ละ 3 ครั้ง หรือมากกว่า	16	6.61
เดือนละ 1 - 2 ครั้ง	74	30.58
อื่น ๆ	120	49.59
รวม	242	100.00
นักศึกษาที่ไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิง	78	24.38
จากแนวเหตุผลในการไม่ใช้หนังสืออ้างอิง		
ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงในห้องสมุด	2	2.56
ไม่มีความจำเป็นต้องใช้	43	55.13
ไม่เข้าใจวิธีใช้	24	30.77
ไม่รู้จักหนังสืออ้างอิง	12	15.38
รวม	81*	

* จำนวนผลรวมนักศึกษาที่ไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิงมากกว่า 78 คน เพราะแต่ละคน
 สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 5 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 75.62 และนักศึกษาที่ไม่ใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 24.38 ความถี่ในการใช้หนังสืออ้างอิงมากที่สุดได้แก่อื่น ๆ คือใช้หนังสืออ้างอิงเทอมละ 1 - 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.59 ความถี่ในการใช้ที่รองลงมาใช้เดือนละ 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.58 นักศึกษาที่ไม่ใช้หนังสืออ้างอิงให้เหตุผลในการไม่ใช้ที่มากที่สุดคือไม่มีความจำเป็นต้องใช้ คิดเป็นร้อยละ 55.13 เหตุผลรองลงมาคือไม่เข้าใจวิธีใช้คิดเป็นร้อยละ 30.77 และเหตุผลในการไม่ใช้ที่น้อยที่สุดคือ ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดคิดเป็นร้อยละ 2.56

ตาราง 6 แสดงอัตราส่วนร้อยละประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้ในการค้นคว้า

ประเภทหนังสืออ้างอิง	ความถี่	ร้อยละ
พจนานุกรม	110	45.45
สารานุกรม	48	19.83
หนังสือรายปี	50	20.66
หนังสือคู่มือ	38	15.70
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	46	19.00
อักษรานุกรมชีวประวัติ	32	13.22
วารสารานุกรม	62	25.62
นามานุกรมหรือทำเนียบนาม	21	8.68
สิ่งพิมพ์รัฐบาล	77	31.82
ครุชนิ	33	13.64
รวม	517*	

* จำนวนผลรวมมีค่ามากกว่าจำนวนผู้ตอบ 242 คน เพราะผู้ตอบแต่ละคนตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 6 แสดงว่าหนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรม เป็นหนังสือที่
 เกิดความถี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.45 และหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุดคือ
 วิทยานิพนธ์หรือนามานุกรม คิดเป็นร้อยละ 8.68

ตาราง 7 แสดงอัตราส่วนร้อยละของเหตุผลในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา

เหตุผลการใช้หนังสืออ้างอิง	ความถี่	ร้อยละ
อาจารย์ผู้สอนแนะนำให้ใช้	114	47.11
บรรณารักษ์แนะนำให้ใช้	10	4.13
เพื่อนแนะนำให้ใช้	31	12.60
สนใจอยากใช้เอง	156	56.20
รวม	291*	

* จำนวนผลรวมความถี่มากกว่าจำนวนผู้ตอบ 242 คน เพราะผู้ตอบแต่ละคน
 อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 7 แสดงว่านักศึกษาสนใจอยากใช้หนังสืออ้างอิงด้วยตนเองมากที่สุด
 คิดเป็นร้อยละ 56.20 รองลงมาอาจารย์ผู้สอนแนะนำให้ใช้ คิดเป็นร้อยละ 47.11 และ
 น้อยที่สุด คือบรรณารักษ์แนะนำให้ใช้ คิดเป็นร้อยละ 4.13

ตาราง 8 แสดงอัตราส่วนร้อยละของวิธีการค้นหนังสืออ้างอิงของนักศึกษา

วิธีการค้นหนังสืออ้างอิง	ความถี่	ร้อยละ
ค้นหาจากคู่มือรายการ-จุดเลขหมู่-หยิบหนังสือบนชั้น	100	74.38
เห็นจากชั้นหนังสือโดยตรง	49	20.24
ถามแม่-นางจากบรรณารักษ์	66	27.27
ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่	39	16.11
ขอคำแนะนำจากเพื่อน	34	14.05
รวม	368*	

* จำนวนผลรวมมีค่ามากกว่าผู้ตอบ 242 คน เพราะผู้ตอบแต่ละคนตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 8 แสดงว่าเมื่อนักศึกษาต้องไขว่หนังสืออ้างอิง นักศึกษาส่วนใหญ่จะค้นหนังสืออ้างอิงโดยการค้นจากคู่มือรายการ - จุดเลขหมู่ - หยิบหนังสือบนชั้น มากที่สุด - คิดเป็นร้อยละ 74.38 รองลงไป คือขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ คิดเป็นร้อยละ 27.27 และวิธีที่ใ้ผลน้อยที่สุดคือ ขอคำแนะนำจากเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 14.05

ตาราง 9 แสดงอัตราส่วนร้อยละวัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา

วัตถุประสงค์	ความถี่	ร้อยละ
ทารายงาน	195	80.58
เตรียมตัวสอบ	50	20.66
ประกอบวิชาที่เรียน	140	57.85
เพิ่มเติบความรู้	78	32.23
ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ	15	6.20
อาชีพ วิชาต่าง ๆ	40	16.53
รวม	498*	

* จำนวนผลรวมมีค่ามากกว่าจำนวนผู้ตอบ 242 คน เพราะผู้ตอบแต่ละคนตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 9 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ้างอิงในการทารายงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.58 รองลงไปคือ ใช้ประกอบวิชาที่เรียน คิดเป็นร้อยละ 57.85 และวัตถุประสงค์ของการใช้น้อยที่สุด คือติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 6.20

ตาราง 10 แสดงอัตราส่วนร้อยละระดับการค้นคว้าหนังสืออ้างอิงของนักศึกษา

ระดับของการค้นคว้าหนังสืออ้างอิง	ความถี่	ร้อยละ
ค้นหาอย่างละเอียด	62	25.61
ค้นหาเพื่อให้เข้าใจในสาระสำคัญ	128	52.89
ค้นหาเพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้น	89	36.78
ค้นหาเพื่อเท็จจริงอย่างสั้น ๆ	107	44.21
รวม	386*	

* จำนวนผลรวมมีค่ามากกว่าผู้ตอบ 242 คน เพราะผู้ตอบแต่ละคนตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 10 แสดงว่าระดับการค้นคว้าหนังสืออ้างอิงของนักศึกษาส่วนใหญ่ ใช้หนังสืออ้างอิง เพื่อค้นหาเพื่อให้เข้าใจในสาระสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.89 รองลงไปคือ ค้นหาเพื่อเท็จจริงอย่างสั้น ๆ คิดเป็นร้อยละ 44.21

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา จากแบบ
เป็นระดับ ดังปรากฏในตาราง 11 - 12

ตาราง 11 แสดงอัตราส่วนร้อยละนักศึกษามีและไม่มีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง

ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง	ความถี่	ร้อยละ
มี	230	71.88
ไม่มี	90	28.12
รวม	320	100.00

จากตาราง 11 แสดงว่านักศึกษามีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง คิดเป็น
ร้อยละ 71.88 และไม่มีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 28.12

อัตราส่วนร้อยละปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา ดังแสดงใน
ตาราง 12

ตาราง 12 แสดงอัตราส่วนร้อยละปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง

สภาพปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1.1 ปัญหาไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิง ไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงประเภทใด	154	60.96
1.2 ปัญหาไม่ทราบเนื้อหาภายในหนังสืออ้างอิง ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงแต่ละประเภทให้ข้อมูลอะไรบ้าง	65	26.26
ไม่ทราบว่าจะกันเรื่องที่ต้องการได้จากหนังสืออ้างอิงเล่มใด	161	70.00
1.3 ปัญหาในการค้นหาหนังสืออ้างอิง ไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสืออ้างอิง	105	45.25
หนังสืออ้างอิงหมุนเวียนขึ้นชั้นช้า	58	25.22
1.4 ปัญหาเกี่ยวกับคู่มือหรือเครื่องช่วยค้น มีรายการหนังสืออ้างอิงในคืนักเรียงยัดที่	9	3.91
มีรายการแต่ไม่มีหนังสืออ้างอิง	87	37.63
มีหนังสืออ้างอิงแต่ไม่มีรายการ	13	5.65
ไม่เข้าใจระบบเรียงมีรายการในคืนัก	68	29.57
1.5 ปัญหาเรื่องความยากง่ายของหนังสืออ้างอิง เนื้อหาหนังสืออ้างอิงเข้าใจยาก เพราะส่วนมากเป็น		
ภาษาต่างประเทศ	73	31.74
วิธีการใช้หนังสืออ้างอิงยุ่งยาก เช่น การร่อน	97	42.17
1.6 ปัญหาระบบการจัดหนังสืออ้างอิงของห้องสมุด ระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิงสืบค้นหาคนยาก	57	24.78
หนังสืออ้างอิงเรียงยัดที่ทำให้หาเล่มที่ต้องการได้ยาก	47	20.43

ตาราง 12 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1.7 ปัญหาเกี่ยวกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ บรรณารักษ์ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	19	๖.26
เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	25	10.86
เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้พอที่จะแนะนำหนังสืออ้างอิง	25	10.86
1.8 ปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา ไม่มีเวลาดูหนังสืออ้างอิง เพราะมีชั่วโมงเรียนมาก	106	46.๐8

จากตาราง 12 แสดงว่านักศึกษาดังกล่าวมีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง เนื่องจากไม่ทราบว่า จะค้นเรื่องที่ต้องการได้จากหนังสืออ้างอิงเล่มใดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7๐.๐๐ ปัญหารองลงมาได้แก่ไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงแต่ละเล่ม คิดเป็นร้อยละ 66.96 และปัญหาในการใช้ที่นักศึกษามีน้อยที่สุดคือ บักรายการหนังสืออ้างอิงในลิ้นชักเรียงชนิดที่ คิดเป็นร้อยละ 3.91 ปัญหาระบบการจัดหนังสืออ้างอิงของห้องสมุด นักศึกษาส่วนมากเห็นว่าระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิงสับสนทำให้คนยาก คิดเป็นร้อยละ 24.78

สภาพปัญหาเกี่ยวกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ นักศึกษาดังกล่าวส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 10.86 และเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้พอที่จะแนะนำหนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 10.86 สำหรับในด้านปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา ส่วนมากมีปัญหาในเรื่องของการไม่มีเวลาดูหนังสืออ้างอิง เพราะมีชั่วโมงเรียนมาก คิดเป็นร้อยละ 46.๐8

ตอนที่ 4 ความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นั่งสื่ออ้างอิง ดังแสดงใน

ตาราง 13

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยความถี่ความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการใช้นั่งสื่ออ้างอิง

ความต้องการของนักศึกษา	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S D	
1. ให้เพิ่มจำนวนหนังสืออ้างอิง ทั่วไป	3.31	0.88	ปานกลาง
2. หนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้ตรงตามสาขาที่เรียน	3.94	0.88	มาก
3. ให้เว็บหนังสืออ้างอิงประเภท สารานุกรม พจนานุกรม และกรณีช่วยคน	3.39	0.95	ปานกลาง
4. หนังสืออ้างอิงที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	3.98	0.89	มาก
5. หนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยกว่าที่อยู่ในห้องหนังสือ อ้างอิงในปัจจุบัน	4.03	0.98	มากที่สุด
6. ให้ขยายดัชนีบัตรรายการหนังสืออ้างอิงเพื่อให้ คนได้สะดวกกว่าที่เป็นอยู่	3.35	1.10	ปานกลาง
7. ให้เพิ่มชนิดของกรณีช่วยคนกว่าอื่น ๆ อีกนอก เหนือกรณีราชกิจจานุเบกษา และกรณี หนังสือรวมเรื่องที่ห้องสมุดทนาย	3.25	0.97	ปานกลาง
8. หนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาไทย	3.95	0.97	มาก
9. ให้บรรณารักษ์เสนอแนะวิธีการใช้นั่งสื่ออ้างอิง	3.70	1.03	มาก
10. ให้จัดนิทรรศการแนะนำหนังสืออ้างอิงใหม่ ๆ	3.53	1.09	มาก
11. ให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในห้องหนังสืออ้างอิง	2.91	1.02	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ความต้องการของนักศึกษา	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S D	
12. ให้เพิ่มจำนวนบรรณาธิการในหนังสืออ้างอิง	2.99	1.01	ปานกลาง
13. เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการค้นคว้าข้อมูล	3.68	1.26	มาก
รวมเฉลี่ย	3.54	0.55	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความต้องการให้ปรับปรุงเพิ่มเติมถึง 6 ข้ออยู่ในเรื่องอ้างอิงให้มากกว่าในไว้จจุบัน และสิ่งที่นักศึกษามีความต้องการในระดับมากที่สุดก็คือ ต้องการหนังสืออ้างอิงที่ดีทันสมัยกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน สำหรับสิ่งที่นักศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ต้องการหนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน (ข้อ 2) หนังสืออ้างอิงที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน (ข้อ 4) หนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาไทย (ข้อ 8) ให้บรรณาธิการเสนอแนะวิธีใช้หนังสืออ้างอิง (ข้อ 9) ให้จัดพิมพ์รายการหนังสืออ้างอิงใหม่ ๆ (ข้อ 10) และต้องการเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการค้นคว้าข้อมูล (ข้อ 13) นอกจากนั้นนักศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 ความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิง ในสำนัก
หอสมุด โดยจำแนกเป็นรายด้าน

1. ระเบียบการใช้

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่ปีต่อระเบียบการใช้ห้องหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{x}	S.D	
ระเบียบการใช้หนังสืออ้างอิงเหมาะสมแล้ว	3.18	0.79	ปานกลาง
ระยะเวลาเปิด-ปิดบริการหนังสืออ้างอิงเหมาะสม	3.19	0.97	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.18	0.76	ปานกลาง

จากตาราง 14 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจในบริการด้าน
ระเบียบการใช้ห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษา
มีความพอใจในระเบียบการใช้หนังสืออ้างอิงและระยะเวลาเปิด-ปิดบริการหนังสืออ้างอิง
เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สถานที่ตั้ง

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถานที่ตั้งห้องหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
ตามข้อใจความแห่งที่ตั้งของห้องหนังสืออ้างอิงในปัจจุบัน	3.18	1.03	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.18	1.03	ปานกลาง

จากตาราง 15 แสดงว่านักศึกษามีความพอใจในตำแหน่งที่ตั้งของห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง

3. การจัดห้องหนังสืออ้างอิง

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดห้องหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
เนื้อที่ทั้งหมดภายในห้องหนังสืออ้างอิงกว้างขวาง	2.91	0.90	ปานกลาง
บริเวณที่จัดให้เป็นที่นั่งอ่านหนังสืออ้างอิงกว้างขวาง	2.79	1.09	ปานกลาง
ห้องหนังสืออ้างอิงจัดได้เป็นสัดส่วนดีชวนให้เข้าไปใช้	2.93	1.02	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.88	0.85	ปานกลาง

จากตาราง 16 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจในการจัดห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในข้ออื่น ๆ นั้นนักศึกษามีความพอใจในระดับเดียวกันคือระดับปานกลาง

4. บรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิง

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
ห้องหนังสืออ้างอิงสะอาดเรียบร้อย	3.40	0.92	ปานกลาง
ห้องหนังสืออ้างอิงมีความเงียบสงบ	3.22	1.02	ปานกลาง
อากาศภายในห้องหนังสืออ้างอิงถ่ายเทได้สะดวก	3.01	1.01	ปานกลาง
ภายในห้องหนังสืออ้างอิงมีแสงสว่างเพียงพอ	3.25	0.93	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.22	0.69	ปานกลาง

จากตาราง 17 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจในบรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบรรยากาศในแต่ละข้อนั้นนักศึกษามีความพอใจในระดับเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง

5. ระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
การหมุนเวียนหนังสืออ้างอิงขึ้นชั้นรวดเร็ว	3.09	0.82	ปานกลาง
หนังสืออ้างอิงบนชั้นเรียงอย่างเป็นระเบียบ	3.31	0.85	ปานกลาง
กองหนังสืออ้างอิงบนชั้นใดอย่างสะดวก	3.24	0.89	ปานกลาง
ระบบการจัดหนังสืออ้างอิงช่วยใ้ค้นหาใ้สะดวก	3.24	0.85	ปานกลาง
หนังสืออ้างอิงจัดเป็นหมวดหมู่หน้าใจ	3.27	0.85	ปานกลาง
เก็บอ้างอิงที่จัดไว้บนชั้นแต่ละช่วงชั้นมีจำนวนเหมาะสม	3.22	0.84	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.23	0.61	ปานกลาง

จากตาราง 18 แสดงว่าโดยรวมนักศึกษาพอใจในระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อนักศึกษามีความพอใจในระดับเดียวกัน คือระดับปานกลาง

6. คุ่มือหรือเครื่องมือช่วยคน

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อคู่มือหรือเครื่องช่วยคน

รายการ	สถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
บัตรรายการช่วยให้คนหนังสืออ้างอิงได้สะดวก	3.26	0.84	ปานกลาง
ปริมาณการรวมการหนังสืออ้างอิงที่เรียงไว้ในลิ้นชักแต่ละลิ้นชักปริมาณพอเหมาะ	3.11	0.85	ปานกลาง
บัตรบรรณานุกรมต่าง ๆ ช่วยให้การค้นคว้าสะดวก	3.14	0.89	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.17	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจคู่มือหรือเครื่องมือช่วยคนในช่องทางสื่ออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อนักศึกษามีความพอใจในระดับเดียวกัน คือระดับปานกลาง

7. เครื่องอ่านยวความสะกด

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเครื่องอ่านยวความสะกดในหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
ไ้เอธิบาย่าง ๆ ในหนังสืออ้างอิงชัดเจน	3.09	0.90	ปานกลาง
เรื่อง่ายเอกสารในหนังสืออ้างอิงถ่ายได้ชัดเจน	3.11	0.92	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.10	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 20 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจในเครื่องอ่านยวความสะกดในหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับเดียวกันคือ ระดับปานกลาง

8. บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในหอ
หนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
ความพอใจการให้คำแนะนำและช่วยเหลือของบรรณารักษ์ หอหนังสืออ้างอิง	3.18	0.89	ปานกลาง
ความพอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่หอหนังสืออ้างอิง เจ้าหน้าที่หอหนังสืออ้างอิงอยู่ประจำที่ตามเวลาที่ ให้บริการ	3.19	0.86	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารในหอหนังสืออ้างอิงอยู่ประจำ ที่ตามเวลาที่ให้บริการ	3.10	0.86	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่ตรงทางเข้าออกหอหนังสืออ้างอิงตรวจ สิ่งของอย่างสุภาพ	3.22	0.88	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.33	0.97	ปานกลาง
	3.20	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 21 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจในบรรณารักษ์และ
เจ้าหน้าที่ในหอหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อ
นักศึกษามีความพอใจในระดับเดียวกันคือ ระดับปานกลาง

9. ครูภัณฑ์

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อครุภัณฑ์ในห้องหนังสืออ้างอิง

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S.D	
โต๊ะ เก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิงเพียงพอ	2.49	1.01	น้อย
โต๊ะ เก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิงนั่งสบาย	2.75	0.98	ปานกลาง
โต๊ะ หนังสืออ้างอิงสูงพอเหมาะ	3.28	0.87	ปานกลาง
เก้าอี้ตัวบริการในห้องหนังสืออ้างอิงมีสภาพเหมาะสม ดี บริการให้บริการ	3.17	0.80	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.92	0.67	ปานกลาง

จากตาราง 22 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจครุภัณฑ์ในห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับน้อยคือ จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิง ส่วนในข้ออื่น ๆ นักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อห้องหนังสืออ้างอิงรวมทั้งเก้าด้าน

รายการ	ค่าสถิติพื้นฐาน		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S D	
1. ระเบียบการใช้ห้องหนังสืออ้างอิง	3.18	0.76	ปานกลาง
2. สถานที่ตั้งห้องหนังสืออ้างอิง	3.18	1.03	ปานกลาง
3. การจัดห้องหนังสืออ้างอิง	2.88	0.85	ปานกลาง
4. บรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิง	3.22	0.69	ปานกลาง
5. ระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง	3.23	0.61	ปานกลาง
6. คู่มือหรือเครื่องช่วยค้น	3.17	0.68	ปานกลาง
7. เครื่องอำนวยความสะดวก	3.10	0.77	ปานกลาง
8. บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่	3.20	0.65	ปานกลาง
9. ครุภัณฑ์	2.92	0.67	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.12	0.76	ปานกลาง

จากตาราง 23 แสดงว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจในห้องหนังสืออ้างอิง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านนักศึกษามีความพอใจในระดับเดียวกันคือ ระดับปานกลาง

ประมวลข้อเสนอแนะในตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิงที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามนักศึกษา

ข้อความ	ความถี่
1. เวลาที่ใช้ในการค้นคว้าหนังสืออ้างอิง	
นาน ๆ ครั้งตามโครงเรื่องที่อาจารย์แนะนำให้อ่าน	21
เดือนละ 1 ครั้ง	5
บางเดือนไม่ได้ใช้เลย	2
ปีละ 1 ครั้ง	1
2. ประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้	
วารสารวิชาการ	11
คานานุกรมภาษาอังกฤษ	10
ตารางสถิติ หนังสือเกี่ยวกับสถิติ	4
วิทยานิพนธ์	2
ประมวลกฎหมาย	2
หนังสือทางวิชาการ	2
พระราชกฤษฎีกา	1
3. สาเหตุที่ใช้หนังสืออ้างอิง	
เล่างกล่าวที่ต้องการใช้ไม่แน่นอน	15
ไปห้ข้อมูลมากขึ้น	2
ใช้โดยบังเอิญ เพราะหนังสือที่ต้องการเป็นหนังสืออ้างอิง	1

ตอนที่ 3 ประมวลปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา

ข้อความ	ความถี่
เจ้าหน้าที่ให้บริการน้อยเกินไป	2
เจ้าหน้าที่ไม่สุภาพ	1
เจ้าหน้าที่ประหลาดใจที่ไปเหาะงมหาตัวเป็นนายประชาชน	1
บรรณารักษ์ไม่เต็มใจช่วยเหลือ	1
ใช้ทรัพยากรมากไป	1
เจ้าหน้าที่บางครั้งเข้าใจยาก	1
ข้อมูลมีไม่เพียงพอไม่ตรงไปละเอียดย	1
หนังสืออ้างอิงที่ต้องการใช้ส่วนมากเป็นภาษาอังกฤษหาให้คนลำบาก	1
ไม่เข้าใจคู่มือหรือเครื่องมือช่วยค้น	1
บยักรายการแต่หาหนังสือไม่พบ	1
ไม่รู้ว่หัวข้อที่ต้องการจะค้นหาบยักรายการใดที่ไหน	1
หนังสือไม่ค่อยอยู่บนชั้น	1
ผู้ที่ให้หนังสืออ้างอิงแล้วมักเก็บหนังสืออ้างอิงไว้บนโต๊ะของตนเอง	1
รหัสหนังสือบางที่วางสลับผิดที่กัน	1
หนังสือเก่าไม่ทันก่อนเหตุการณ์	1
หนังสืออ้างอิงที่ต้องการบางเล่มไม่มี	1
การถ่ายเอกสารหาชามาก	1

ตอนที่ 4 ประมวลข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการใช้
สื่ออ้างอิง

ข้อความ	ความถี่
ต้องการให้มีหนังสือที่มีเนื้อหาและหลักฐานมากพอจากหลายแหล่ง	
โดยรวบรวมมาเพื่อความสะดวกของนักศึกษา เพราะบางครั้ง	
ต้องเดินทางไปมาระหว่างห้องสมุดอื่น	1
ต้องการได้เพิ่มจำนวนหนังสืออ้างอิง	1
การใช้วิทยานิพนธ์ควรให้นักศึกษาหยิบใช้ได้เอง	1
ต้องการบรรณารักษ์ที่มีนิสัยดี	1
ต้องการได้บรรณารักษ์ช่วยแนะนำหนังสือที่สั่งจากต่างประเทศให้	1

ตอนที่ 5 ประมวลข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึก ความพอใจ
หรือความชอบต่อบริการหนังสืออ้างอิง

ข้อความ	ความถี่
ควรติดเครื่องปรับอากาศ	22
รอนอบอวามีกลิ่นเหม็นจากชยะภายนอกห้องสมุด	10
ควรมีโต๊ะอ่านหนังสือเคี้ยวมากขึ้นกว่าเดิม	9
มีเสียงรบกวนจากภายนอก	6
หนังสือมีฝุ่นเกาะไม่ทำความสะอาด	3
อยากให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารเพิ่มขึ้น	1
เครื่องถ่ายเอกสารป็น้อยเกินไปควรเพิ่มให้มากขึ้น	1
บริการยืมคืนไม่สะดวก การจัดหาหมวกก็ไม่น่าใช้เพราะยุ่งยาก	1
หนังสือขึ้นชั้นช้าเกินไป	1
หนังสืออ้างอิงบางชั้นแน่นเกินไป	1
ควรมีบัตรรายการที่รวบรวมหนังสือให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้	1
ควรเปิดเวลาให้กว้างมากขึ้นเพื่อความสะดวกและเป็นระเบียบ	1
ระเบียบการใช้คอนข้างยุ่งยาก ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสม	1
ที่กันทางเข้าออกมีเสียงดังรบกวน	1
ค่าถ่ายเอกสารควรถูกกว่านี้	1
เมื่อยืมวิทยานิพนธ์แล้วถูกยึดบัตรเอาไว้ ทำให้ยืมหนังสืออื่นไม่ได้	1
ไม่ค่อยเข้าใจระบบการใช้	1

สรุป วัตถุประสงค์ และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาความถ่องการในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาถึงเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการใช้บริการหนังสืออ้างอิง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 8 คณะคือ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้คณะเป็นชั้นแบ่ง และสุ่มแต่ละคณะอีกครั้งโดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้อัตราส่วน 25 เปอร์เซ็นต์ ในแต่ละคณะวิชา ทำการสุ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2529 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2529 ปรากฏจำนวนผู้ใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโดยแบ่งแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นวัน ๆ ไป ระยะเวลา 7.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 19.00 น. โดยทำเช่นนี้กับทุกคณะวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กระจายออกไปอย่างทั่วถึง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 5 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดในการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง
- ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
- ตอนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการห้องหนังสืออ้างอิง

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 4 และตอนที่ 5 เป็นขงกราส่ว่นประเมินค่า (Rating Scale) แบบสอบถามในตอนที่ 4 มีทั้งหมด 13 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.8183 และแบบสอบถามในตอนที่ 5 มีทั้งหมด 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.9021

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการดำเนินการดังนี้

1. ในแบบสอบถามตอนที่ 1 - 3 ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความถี่โดยหาอัตราส่วนร้อยละของข้อมูลแต่ละข้อจากแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนที่ 4 และ 5 ไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อทราบระดับความพอใจและความต้องการของนักศึกษา
4. หากความถี่ของข้อ เสนอแนะเดิมเดิมอื่น ๆ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 76.92 และนักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดน้อยที่สุดคือ นักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 45.37
2. นักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด โดยจาแนกตามระดับการศึกษา และคณะวิชา คณะวิทยาศาสตร์มีนักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้วนมากที่สุด รวมทั้งตามระดับการศึกษา เมื่อจาแนกเป็นระดับการศึกษา นักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้วนในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80.00 และระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ที่เคยผ่านการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดแล้วน้อยที่สุดคือนักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เมื่อจาแนกเป็นระดับการศึกษา นักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้วนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.56 ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.80 และในระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.64
3. การใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา นักศึกษาที่เคยใช้หนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 75.62 และที่ไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิงคิดเป็นร้อยละ 24.38
 - 3.1 เหตุผลของการไม่ใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา จาแนกได้ตามลำดับดังนี้
 - 3.1.1 ไม่มีความจาเป็นทวงใช้ ร้อยละ 55.13
 - 3.1.2 ไม่เข้าใจวิธีใช้ ร้อยละ 30.77
 - 3.1.3 ไม่รู้จักหนังสืออ้างอิง ร้อยละ 15.38
 - 3.1.4 ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงในห้องสมุด ร้อยละ 2.56
 - 3.2 ความถี่ในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา เรียงตามลำดับการใช้

ได้ดังนี้

- 3.2.1 ใ้้น้อยกว่าเดือนละ 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 49.59
- 3.2.2 เดือนละ 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 30.58
- 3.2.3 สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง ร้อยละ 10.33
- 3.2.4 สัปดาห์ละ 3 ครั้ง หรือมากกว่า ร้อยละ 6.61
- 3.2.5 ใ้้ทุกวัน ร้อยละ 2.89

3.2 ประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใ้้ เรียงตามลำดับการใช้มาก
รองมาหาน้อย ใ้้ดังนี้

- 3.3.1 วิทยานุกรม ร้อยละ 45.45
- 3.3.2 สิ่งพิมพ์รัฐบาล ร้อยละ 31.82
- 3.3.3 บรรณานุกรม ร้อยละ 25.62
- 3.3.4 หนังสือรายปี ร้อยละ 20.66
- 3.3.5 สารานุกรม ร้อยละ 19.83
- 3.3.6 หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ร้อยละ 19.00
- 3.3.7 หนังสือคู่มือ ร้อยละ 15.70
- 3.3.8 กระดาษ ร้อยละ 13.64
- 3.3.9 อักษรานุกรมชีวประวัติ ร้อยละ 13.22
- 3.3.10 นามานุกรมหรือทาเนียมนาม ร้อยละ 8.68
- 3.4 เหตุผลที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใ้้หนังสืออ้างอิง จำแนกตามลำดับใ้้ดังนี้
 - 3.4.1 สนใจอยากใ้้เอง ร้อยละ 56.20
 - 3.4.2 อาจารย์ผู้สอนแนะนำใ้้ใ้ ร้อยละ 47.11
 - 3.4.3 เพื่อนแนะนำใ้้ใ้ ร้อยละ 12.80
 - 3.4.4 บรรณารักษ์แนะนำใ้้ใ้ ร้อยละ 4.13
- 3.5 วิธีการที่นักศึกษาใ้้้ค้นหาหนังสืออ้างอิง เรียงตามลำดับที่นิยมใ้้

จากมากไปหาน้อย ใ้้ดังนี้

- รอยละ 74.38
- 3.5.1 ค้นจากตู้บัตรรายการ - จุดเลขหมู่ - หยิบหนังสือบนชั้น
- 3.5.2 ขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ รอยละ 27.27
- 3.5.3 ค้นจากชั้นหนังสือโดยตรง รอยละ 20.24
- 3.5.4 ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ รอยละ 16.11
- 3.5.5 ขอคำแนะนำจากเพื่อน รอยละ 14.05
- 3.6 วัตถุประสงค์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ในการใช้หนังสืออ้างอิง จาแนก
ได้ ความสำคัญดังนี้
- 3.6.1 หารายงาน รอยละ 80.58
- 3.6.2 ประกอบวิชาที่เรียน รอยละ 57.85
- 3.6.3 เพิ่มเติมความรู้ รอยละ 32.23
- 3.6.4 เตรียมตัวสอบ รอยละ 20.66
- 3.6.5 สอบปัญหาต่าง ๆ รอยละ 16.53
- 3.6.6 ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ รอยละ 6.20
- 3.7 การค้นคว้าหนังสืออ้างอิงของนักศึกษา จาแนกออกตามระดับการ
ค้นคว้าได้ดังนี้
- 3.7.1 ค้นเนื้อหาเพื่อให้เข้าใจในสาระสำคัญ รอยละ 52.89
- 3.7.2 ค้นเนื้อหาข้อเท็จจริงอย่างสั้น ๆ รอยละ 44.21
- 3.7.3 ค้นเนื้อหาพอเป็นพื้นฐานเบื้องต้น รอยละ 36.78
- 3.7.4 ค้นเนื้อหาอย่างละเอียด รอยละ 25.61
4. ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง นักศึกษามีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง
เกิดเป็นรอยละ 71.88 และนักศึกษาที่ไม่มีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง คิดเป็นรอยละ
28.12
- 4.1 จาแนกปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษา
- 4.1.1 ไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงแต่ละเล่ม รอยละ 66.96

- 4 1.2 ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงแต่ละประเภทให้ข้อมูลอะไรบ้าง
ร้อยละ 28.26
- 4.1.3 ไม่ทราบว่าจะค้นเรื่องที่ต้องการได้จากหนังสืออ้างอิงเล่มใด
ร้อยละ 70.00
- 4 1 4 ไม่ทราบวิธีการค้นหาหนังสืออ้างอิง ร้อยละ 45.25
- 4.1.5 หนังสืออ้างอิงห่วงวนเวียนขึ้นซ้ำ ร้อยละ 25.22
- 4.1.6 มีทรัพยากรหนังสืออ้างอิงในชั้นเรียงฉีกที่ ร้อยละ 3.91
- 4.1.7 มีวารสารการแคไม่มีหนังสืออ้างอิง ร้อยละ 37.83
- 4.1.8 มีหนังสืออ้างอิงแต่ไม่มีทรัพยากร ร้อยละ 5.65
- 4.1 9 ไม่เข้าใจระบบเรียงมีทรัพยากรในลิ้นชัก ร้อยละ 29.57
- 4 1.10 เนื้อหาในหนังสืออ้างอิงเข้าใจยาก เพราะส่วนมากเป็น
ภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 31.74
- 4 1.11 วิธีการใช้หนังสืออ้างอิงยุ่งยาก เช่น ครรชนี่ ร้อยละ 42.17
- 4.1.12 ระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิงสับสนทำให้คนยาก
ร้อยละ 24.78
- 4 1.13 หนังสืออ้างอิงเรียงฉีกที่ ทำใ้หาเล่มที่ต้องการได้ยาก
ร้อยละ 20.43
- 4.1.14 บรรณารักษ์ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ร้อยละ 8.26
- 4 1.15 เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ร้อยละ 10.86
- 4.1.16 เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้พอที่จะแนะนำหนังสืออ้างอิง ร้อยละ 10.86
- 4.1 17 ไปมีเวลามาใช้หนังสืออ้างอิง เพราะมีชั่วโมงเรียนมาก
ร้อยละ 46.08

5. ความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการใช้หนังสืออ้างอิง โดยส่วนรวมนักศึกษา
ที่มีความต้องการให้ห้องหนังสืออ้างอิงจัดสิ่งต่าง ๆ ให้มากกว่าเดิมอยู่ในระดับมาก ส่วนสิ่งที่
นักศึกษากังวลมากที่สุดคือ ว่างการหนังสืออ้างอิงค้นหาสมบัติกว่าที่มีอยู่ในห้องหนังสืออ้างอิง

ในปัจจุบัน และที่นักศึกษาต้องการอยู่ในระดับมากคือ ต้องการหนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้ตรงสาขาวิชาที่เรียน หนังสืออ้างอิงที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน หนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาไทย ให้บรรณารักษ์เสนอแนะวิธีการใช้หนังสืออ้างอิง ให้จัดนิทรรศการหนังสืออ้างอิงให้ดู ๆ และต้องการเครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการค้นคว้าข้อมูล

6. ความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิงในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

6.1 ระเบียบการใช้ โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 สถานที่ตั้งห้องหนังสืออ้างอิง โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.3 การจัดห้องหนังสืออ้างอิง โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.4 บรรยากาศของห้องหนังสืออ้างอิง โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.5 ระบบการวัดเก็บหนังสืออ้างอิง โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.6 คู่มือหรือเครื่องมือช่วยค้น โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.7 เครื่องอำนวยความสะดวก โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.8 บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

6.9 ครุภัณฑ์ โดยส่วนรวมนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจอยู่ในระดับน้อยในส่วนที่เกี่ยวกับมีโต๊ะ เก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิงไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา

7. ความพอใจของนักศึกษาที่มีต่อห้องหนังสืออ้างอิงรวมทั้งเก้าอี้ตาม นักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

8. สรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาจากการที่ให้ตอบโดยเสรีในข้ออื่น ๆ โดยความแนกเป็นรายด้าน

8.1 เวลาที่ใช้ในการค้นคว้าหนังสืออ้างอิง นักศึกษาให้ข้อเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เวลาในการค้นคว้าหนังสืออ้างอิงที่มีความดีสูงสุด คือ นาน ๆ ครั้งทางโครงการเรื่องที่อาจารย์แนะนำให้อ่าน มีจำนวนความถี่ 21 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

8.2 ประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้ นักศึกษาให้ข้อเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของหนังสือที่ใช้ ได้แก่ ราชกิจจานุเบกษา วิทยานันท์ มีจำนวนความถี่ 13 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

9. ปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษาที่ประมวลได้คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการมีจำนวนน้อยเกินไป และหนังสืออ้างอิงใช้พื้นที่ทางวิชาการมากเกินไป มีจำนวนความถี่ 2 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นอกนั้นเป็นปัญหาที่มีความถี่อยู่ในระดับต่ำ

10. ความต้องการที่ประมวลได้จากการให้นักศึกษาตอบโดยเสรี ความต้องการส่วนใหญ่เสนอให้ติดเครื่องปรับอากาศในห้องหนังสืออ้างอิง มีจำนวนความถี่ 22 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

11. ความพอใจของนักศึกษา นักศึกษาไม่พอใจในบรรยากาศในห้องหนังสืออ้างอิง คือ ระบายร้อนอบอ้าว มีกลิ่นเหม็นชยะจากภายนอกเข้ามาบรรจบวน มีจำนวนความถี่ 10 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการค้นคว้าพบว่า นักศึกษารุ่นมากเคยใช้หนังสืออ้างอิง อาจเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่ม เริ่มจากการได้ฟังการบรรยายหรือจดบันทึกตามการบรรยายของอาจารย์ในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่เนื่องการให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด โดยเฉพาะห้องหนังสืออ้างอิง จึงเป็นแหล่งรวบรวมความรู้หลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน มุ่งให้ข้อเท็จจริงและเรื่องราวรายละเอียดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการตอบปัญหาทั่ว ๆ ไป ทุกด้าน หนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือที่ขอบเขตคลุมกว้างขวางในทุกแขนงวิชา และเป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ท่าน จึงเป็นที่เชื่อถือได้ จากเหตุผลดังกล่าวแสดงว่า นักศึกษารุ่นใหญ่เห็นความสำคัญของการใช้หนังสืออ้างอิง

1.1 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของเหตุผลเกี่ยวกับการไม่เลือกใช้หนังสืออ้างอิงแล้วพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้ อาจเป็นเพราะว่า การสอนของอาจารย์บางท่านไม่แนะนำหรือกระตุ้นให้นักศึกษาค้นคว้าความรู้จากหนังสืออ้างอิง หรือนักศึกษาไม่สนใจที่จะใช้เอง

1.2 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาในการใช้ค้นคว้าหนังสืออ้างอิงพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาต่อวันละ 1 - 2 ครั้ง ในการค้นคว้าหาความรู้จากห้องหนังสืออ้างอิง อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาไม่ค่อยมีเวลามาใช้หนังสืออ้างอิงเพราะมีชั่วโมงเรียนมาก และจากการประมวลข้อเพิ่มเติมในข้ออื่น ๆ ที่ให้นักศึกษาตอบโดยเสรีในเวลาที่เกี่ยวกับเวลาในการใช้ห้องหนังสืออ้างอิงนักศึกษารุ่นใหญ่ได้ข้อเพิ่มเติมว่ามาใช้นาน ๆ ครั้ง เนื่องจากมีชั่วโมงเรียนมาก ทำให้ไม่มีเวลามาใช้ห้องหนังสืออ้างอิง

1.3 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาใช้มากที่สุด พบว่า นักศึกษาใช้พจนานุกรมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเรียนนักศึกษารุ่นใหญ่จำเป็นต้องค้นหาความหมายของคำ จึงจำเป็นต้องค้นจากพจนานุกรม เพราะพจนานุกรมเป็นหนังสือที่รวบรวมคำ ให้ความหมายของคำ การออกเสียง การสร้างคำ การนำไปใช้ คำแสดงต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ นักศึกษาต้องพบในการเรียนบ่อย ๆ จึงทำให้นักศึกษารุ่นใหญ่ใช้พจนานุกรมกันมาก

1.4 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลที่นักศึกษาใช้หนังสืออ้างอิง พบว่า นักศึกษาส่วนมากสนใจอยากใช้เอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าหนังสืออ้างอิงช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาเรื่องราวหรือความรู้ที่ต้องการทราบได้อย่างดีและรวดเร็ว เบื้องต้นปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่ยังไม่รู้หรืออยากทราบรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ นักศึกษาจึงค้นคว้าจากหนังสืออ้างอิง ซึ่งปัจจุบันนี้มีการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้ใช้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังนั้นนักศึกษาต้องเอาใจใส่ต่อตนเองมากขึ้นในเรื่องการเรียน เพราะฉะนั้น นักศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยห้องสมุดโดยเฉพาะห้องหนังสืออ้างอิง เพราะหนังสืออ้างอิงสามารถให้คำตอบในสิ่งที่ต้องการได้รวดเร็วกว่าหนังสือทั่ว ๆ ไป

1.5 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับการค้นหาหนังสืออ้างอิงของ นักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะค้นจากคู่มือรายการ - จดเลขหมู่หนังสือ - หยิบหนังสือเล่มนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามักเคยผ่านการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้ว จึงทำให้รู้จักวิธีการค้นหาหนังสืออย่างถูกต้องตามวิธีการใช้ห้องสมุด จึงช่วยให้ค้นหาหนังสือที่ต้องการได้รวดเร็วขึ้น

1.6 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของวัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออ้างอิงของ นักศึกษา พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษามักใช้ในการทำรายงาน อาจเป็นเพราะว่าในการทำรายงานนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาข้อมูลที่ได้รับรายละเอียดที่ถูกต้อง ดังนั้นนักศึกษามักจะค้นหาข้อมูลจากหนังสืออ้างอิง ซึ่งให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และหนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้หลาย ๆ ประเภทเข้าไว้ด้วยกัน บ่งชี้ให้ข้อเท็จจริงและเรื่องราวรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งนี้มักจะเป็นหนังสือที่เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะ

1.7 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับระดับการค้นคว้าหนังสืออ้างอิงของ นักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะค้นคว้าหนังสืออ้างอิงก่อนอื่นเพื่อให้เข้าใจในสาระสำคัญมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้ใช้หนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่มุ่งที่จะใช้หนังสืออ้างอิงเพื่อประโยชน์ในการเรียนการศึกษา โดยเฉพาะของการทราบเนื้อหาสาระสำคัญในเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อให้รายละเอียดมากที่สุด จึงจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการศึกษา

มีเนื้อที่กว้างขวางเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษาอยู่แล้ว แต่จะมีบางช่วงที่ทำให้ผู้
กับแคบไปโดยเฉาะช่วงเวลาที่ปีการศึกษาที่ผ่านมา สำหรับบริเวณที่จัดให้เป็นที่นั่งอ่านหนังสือ
กว้างขวาง และห้องหนังสืออ้างอิงจัดเป็นสัดส่วนที่ชวนให้เข้าไปใช้ นักศึกษามี
ความพอใจอยู่ในระดับปานกลางนั้น โดยส่วนรวมจัดได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร

3.4 บรรยายภาพของห้องหนังสืออ้างอิง ในคานบรรณการของห้องหนังสือ
อ้างอิงพบว่า โดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อ/พบว่า ทุกข้อนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ
ความสะอาดในห้องหนังสืออ้างอิง ความเงียบสงบ การถ่ายเทอากาศภายในห้องหนังสือ
ว่างอง และแสงสว่างในห้องหนังสืออ้างอิง แต่จากการประมวลข้อเสนอแนะของนักศึกษา
พบว่า ในเรื่องของการระอากนั้นนักศึกษาเสนอแนะว่า ชั้นหนังสือยังไม่ค่อยสะอาดมี
ฝุ่นเกาะหนังสือ การถ่ายเทของอากาศยังไม่ดีทำให้ร้อนอบอ้าว และปกกลิ่นเหม็นจากขยะ
ซึ่งจากข้อเสนอแนะของนักศึกษานี้เป็นสิ่งที่ห้องหนังสืออ้างอิงจะต้องรีบปรับปรุงแก้ไขอย่าง
ด่วน เพราะห้องหนังสืออ้างอิงมีบรรณการที่เปี่ยมล้นทำให้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการ
อ่านหนังสือและการค้นคว้าของนักศึกษา

3.5 ด้านระบบการจัดเก็บหนังสือ ในด้านระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง
โดยทั่วไปรวมนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
นักศึกษามีความพอใจในเรื่องการหมุนเวียนหนังสืออ้างอิงขึ้นชั้นรวดเร็ว หนังสืออ้างอิง
มีกลิ่นเหม็นอย่างเห็นได้ชัด คานหนังสือบนชั้นนี้ค่อนข้างสกปรก ระบบการจัดหนังสือ
อ้างอิงชวนให้ค้นคว้าได้สะดวก หนังสืออ้างอิงจัดเป็นหมวดหมู่ที่น่าใช้ หนังสืออ้างอิงที่จัด
ไว้บนชั้นแต่ละช่องมีจำนวนพอเหมาะ อยู่ในระดับปานกลาง แต่โดยส่วนรวมแล้วระบบ
การจัดเก็บหนังสืออ้างอิงในห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร แต่เป็นที่น่าสังเกต
ว่าจากการประมวลข้อเสนอแนะของนักศึกษาปรากฏว่า ในเรื่องของการหมุนเวียนหนังสือ
อ้างอิงนั้น หนังสือหมุนเวียนขึ้นชั้นช้าเกินไปไม่ทันต่อความต้องการของนักศึกษา ทั้ง ๆ ที่
ทรัพยากรในห้องอ้างอิงมีมากเลยทีเดียวว่าความต้องการของนักศึกษา เพราะฉะนั้นห้องหนังสืออ้างอิง
จะเองรีบแก้ไขในส่วนนี้ได้อย่างรีบเร่ง และอีกส่วนหนึ่งคือ หนังสืออ้างอิงในบางชั้นมีความ

บนเกินไป ทำให้ยิบใช้ไม่สะดวก ดังนั้นห้องหนังสืออ้างอิงควรหาทางขยับขยายหนังสือในแต่ละชั้นให้มีความพอเหมาะไม่แน่นจนเกินไป เพื่อสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

3.6 ด้านคู่มือหรือเครื่องช่วยกัน ในด้านคู่มือหรือเครื่องช่วยกัน พบว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความพอใจในเรื่องเกี่ยวกับบัตรรายการช่วยให้นักหนังสืออ้างอิงได้สะดวก ปริมาณบัตรรายการหนังสืออ้างอิงที่เรียงไว้ในลิ้นชักแต่ละลิ้นชักมีจำนวนพอเหมาะ บัตรครรชนีกว้าง ๆ ช่วยให้การค้นคว้าสะดวก อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้นซึ่งยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คู่มือหรือเครื่องช่วยกันบางชนิดทำให้นักศึกษามีปัญหาในการใช้ อาทิ มีบัตรรายการแก้ไขหนังสือ บัตรรายการในลิ้นชักแน่นเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการค้นคว้าหาโดยส่วนรวมแล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับคู่มือหรือเครื่องช่วยกันอยู่ในเกณฑ์พอสมควร แต่มีบางสิ่งในห้องหนังสืออ้างอิงจะต้องปรับปรุงเพื่อให้สะดวกแก่ผู้ใช้บริการหนังสืออ้างอิง

3.7 เครื่องอำนวยความสะดวก ในด้านเครื่องอำนวยความสะดวกพบว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าในเรื่องที่เกี่ยวกับป้ายอธิบายต่าง ๆ ในห้องหนังสืออ้างอิงชัดเจนและเครื่องถ่ายเอกสารในห้องหนังสืออ้างอิงถ่ายได้ชัดเจน นักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเห็นว่าเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องหนังสืออ้างอิงไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ควรมีการปรับปรุงให้อยู่ในระดับดีมากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ซึ่งจากการประมวลข้อเสนอแนะของนักศึกษาพบว่าในเรื่องเกี่ยวกับเครื่องอำนวยความสะดวกในห้องหนังสืออ้างอิง นักศึกษาเห็นว่า เครื่องถ่ายเอกสารที่มีอยู่นั้นยังไม่เพียงพอ ราคาถ่ายเอกสารแพงเกินไป ควรถูกกว่านี้ และควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการให้บริการด้านการถ่ายเอกสาร ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของห้องสมุดที่จะต้องพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยเฉพาะห้องหนังสืออ้างอิง

3.8 ด้านบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ในด้านบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่พบว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความพอใจในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือของบรรณารักษ์ห้องหนังสืออ้างอิง

การให้บริการขอเวาหน้าห้องหนึ่งคืออ้างอิง เจ้าหน้าที่ห้องหนึ่งคืออ้างอิงอยู่ประจำที่ตาม
เวลาให้บริการ เจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารในห้องหนึ่งคืออ้างอิงอยู่ประจำที่ตามเวลาให้บริการ
เจ้าหน้าที่ตรงทางเข้าออกห้องหนึ่งคืออ้างอิงกรววงของอย่างสุภาพอยู่ในระดับปานกลาง
ในความเป็นจริงแล้ว การให้บริการห้องหนึ่งอ้างอิงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้
บริการแก่ผู้ใช้ห้องอ้างอิงได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ระบอบได้ จากผลการวิจัยพบว่าความพอใจ
ของนักศึกษาในการให้บริการของเจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น
จึงสมควรพิจารณาปรับปรุงการให้บริการให้ดีกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ส่วนในเรื่องที่นักศึกษาส่วนมาก
มีความเห็นว่าควรมีการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในวงอ้างอิงส่วนนี้อาจพิจารณาได้ว่าห้อง
ที่อ้างอิง มีความหนาแน่นเจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์ที่เอกสารอยู่แล้ว แต่กระนั้นก็ยังไม
เพียงพอกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อเรื่องห้องอ้างอิงก็ใช้ตระหนักอยู่แล้ว ก็จะพยายาม
ปฏิบัติงานด้านกาบริการในแนวทาง ๆ แก่ผู้ใช้ให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด
เท่าที่จะทำได้

3.9 ถ้าครุภัณฑ์ ในกานครุภัณฑ์ เมว่าโดยส่วนรวมนักศึกษามีความพอใจ
อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาด้านใหญ่มีความพอใจอยู่ใน
ระดับน้อยในเรื่องเกี่ยวกับโต๊ะเก้าอี้ในห้องหนึ่งหรืออ้างอิงยังมีไม่เพียงพอเกี่ยวกับความ
ของนักศึกษานักศึกษาส่วนใหญ่มองมีความต้องการให้เพิ่มจำนวนโต๊ะนั่งเฉพาะบุคคล จึงมี
ความจำเป็นขอเพิ่มโต๊ะสำหรับนักศึกษที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเป็นสัดส่วน ดังนั้นจึงหาปริมาณ
โต๊ะนั่งใหม่เพียงพอเกี่ยวกับความของกรรของนักศึกษารวมอย่างแน่นอน

4. ความการศึกษาค้นคว้า ของนักศึกษานักศึกษาที่ขอใช้บริการห้องหนึ่งหรืออ้างอิงทั้งนี้ถ้าด้าน
จัดระเบียบการใช้สถานที่ การจัดห้องหนึ่งหรืออ้างอิง บรรณารักษ์เองห้องอ้างอิง
ระบบการวัดใจ คูป้องหรือเกร็งงว้ายค้น เกร็งงว้ายความสะดวก บรรณารักษ์และ
เจ้าหน้าที่ และครุภัณฑ์ของห้องหนึ่งหรืออ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่าทุกด้านนักศึกษามีความพอใจอยู่ในระดับเสียกันหือ ระดับปานกลาง

จากถาวรวิสัยส่วนรวมอาจกล่าวได้ว่า ห้องอ้างอิงให้บริการแก่นักศึกษาได้
เท่าที่จำเป็นพอใจในหลายๆ ด้านดังกล่าวแล้วแต่ห้องอ้างอิงจะยังต้องมีการปรับปรุงใน

บางสิ่งบางอย่างในแต่ละด้านให้มีความเหมาะสม หรือเพียงพอกับความต้องการของ นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ แต่อย่างไรก็ตามในการจะพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขการบริการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องหนังสืออ้างอิงให้ดีขึ้นได้จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ หนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และโสตทัศนอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณและนโยบายของห้องสมุด ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นส่วนประกอบรวมกันที่ต้อง ปรับปรุงไปพร้อม ๆ กับห้องหนังสืออ้างอิงจึงจะยังประโยชน์และส่งเสริมการใช้ห้องหนังสืออ้างอิง ให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการต่อสำนักหอสมุดดังนี้

1. สำนักหอสมุดควรจัดบริการแนะนำการใช้หนังสืออ้างอิงให้กับนักศึกษาเป็น ครั้งคราว โดยให้บริการหรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษมาเป็นวิทยากร หรือใช้สื่ออื่น ๆ เช่น แถบบันทึกภาพ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ เป็นต้น
2. ควรขยายบริการข่าวสารทันสมัย ให้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้นกว่าที่ทาอยู่ใน ปัจจุบัน
3. เพิ่มหนังสืออ้างอิงภาษาไทย จัดหาหนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยกว่าที่มีอยู่ โดยเฉพาะ สิ่งพิมพ์รัฐบาล ตลอดจนจัดหาหนังสืออ้างอิงให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน
4. เพิ่มจำนวนโต๊ะ เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือให้เพียงพอมากกว่าในปัจจุบัน
5. ควรปรับปรุงสถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวก และบุคลากรให้ดีขึ้น เนื่องจาก การประมวลข้อเสนอแนะของนักศึกษาแล้วพบว่า ห้องหนังสืออ้างอิงร้อนอบอ้าว มีกลิ่นขยะจากที่ เก็บขยะของเทศบาล ถ้าติดเครื่องปรับอากาศแล้ว จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ บรรณารักษ์ควรขยาย ชั้นหนังสืออ้างอิงและลิ้นชักบัตรรายการให้มีความแน่นพอสมควร เพื่อความสะดวกในการหาหนังสือ ได้รวดเร็วขึ้น ห้องสมุดควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการถ่ายเอกสารอยู่ประจำตลอดเวลาที่เปิดทำการ และควรคัดเลือกบุคลากรที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยนมาทำหน้าที่ตรวจสิ่งของของนักศึกษา ที่หน้าห้องหนังสืออ้างอิง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษาแต่ละคณะวิชา ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหนังสืออ้างอิงในแต่ละสาขาวิชา
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้ดีขึ้น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบว่า นักศึกษาที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้ว กับนักศึกษาที่ไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด มีความสามารถในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกันหรือไม่

๑

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ สุธรรมเมธา ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
ของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2524, 124 หน้า อัคราเนา
- จงกลณี ปลื้มสำราญ การศึกษาปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและ
ช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6
ปทุมธานี วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2528, 84 หน้า อัคราเนา
- จารุวรรณ สินธุโสภณ วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
2521, 159 หน้า
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า กาฬสินธุ์ โรงพิมพ์
ประสานการพิมพ์ 2521, 226 หน้า
- ฉวีลักษณ์ ศาคะมัย การผลิตและการใช้หนังสืออ้างอิงของไทย วิทยานิพนธ์ อ.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 345 หน้า อัคราเนา
- เฉลียว พันธุ์สีดา เอกสารประกอบการสอนวิชา บรรณ 540 * บริการอ้างอิงและ
สนเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 94 หน้า
- ชัชช สี่ยะวณิช "ราชกิจจานุเบกษา" วารสารห้องสมุด 14 . 102 - 125 มีนาคม-
เมษายน 2513
- ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย คู่มือการศึกษาชั้นปริญญาตรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2528, 445 หน้า
- ธิดา โพธิ์พุกณะ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 305 หน้า
อัคราเนา

- พิมพ์พรหม ประเสริฐวงศ์ เรฟเพอร์ การบริการตอบคำถามเพื่อช่วยการค้นคว้า
มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2519, 281 หน้า
- ✓ เพ็ญจันทร์ ศิริชุมแสง การสำรวจหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดวิทยาลัยครูทั่วประเทศ
ปีการศึกษา 2513 ปริญญาโท กศ.ม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2515,
146 หน้า อัคราเนา
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนา
พานิช 2522, 286 หน้า
- วลัยพร เหมะรัชตะ การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2521, 129 หน้า
- วิสิทธิ์ จินตวงศ์ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุด เชียงใหม่ ศูนย์
หนังสือเชียงใหม่ 2521, 572 หน้า
- ศิริพร สุวรรณะ การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย วิทยานิพนธ์
อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 401 หน้า อัคราเนา
- ✓ สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงค์ การใช้บริการห้องสมุดและการเขียนรายงานการค้นคว้า
พิมพ์ครั้งที่ 3 ไทยวัฒนาพานิช 2528, 105 หน้า
- บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2515, 143 หน้า
- อัศวร พรหมสิงห์ การใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัด
กรมสามัญศึกษาส่วนกลาง วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522,
211 หน้า อัคราเนา
- The A.L.A. Glossary of Library and Information Science. Chicago,
American Library Association, 1983 245 p.
- Bailey, Edgar C. "Acquisition and Use of General Encyclopedias in
Small Academic Libraries," R.Q. 25 218 - 222, Winter, 1985.
- Brakel, Van and Pieter Abbertus. "User Education to University
Students, A Programme Design," Dissertation Abstract International.
14 447 - A, August, 1980.

- Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing 3 rd.ed., New York, Harper & Row, 1970. 752 p.
- Durrance, Joan C. "The Influence of Reference Practices on the Client-Librarian Relationship," College & Research Libraries. 47 57 - 66, January, 1986
- Edwards, A.L. Statistical Methods for the Behavioral Sciences. New York, Rinehart, 1954. 542 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw-Hill, 1966. 446 p.
- Gates, Jean Key Guide to the Use of Books and Libraries. New York, McGraw-Hill, 1979. 292 p.
- Josey, E.J. "The Role of the College Library Staff in Instruction in the Use of the Library," College & Research Libraries. 23 492, November, 1962.
- Krijcie, Robert V. and Daryle W. Morgan "Determining Sample Size for Research Activities' Journal of Education and Psychological Measurement 3 607 - 610, Autumn, 1970
- Lee, John W. and Raymond L. Reed "The Graduate Business Students and the Library," College & Research Libraries. 33 403 - 407, September, 1972
- Metcalf, Keyes D. Planning Academic and Research Library Building. New York, McGraw-Hill, 1965. 431 p
- Nolon, John "Reference Book We Need," Library Journal. 77 1542 - 1544, April, 1962.
- Olanlokun, Simon Ola Jire "A Survey of the Attitude of Nigerian University Faculty, Students and Librarians Towards Library Policy, Use and Service," Dissertation Abstracts International. 44 900-A, October, 1983
- Olsen, Humphrey A. 'Building the Book Collection,' Library Trends. 14 162, October, 1965.
- Shores, Louis and H. Focke. Basic Reference Source An Introduction to Material and Methods. Chicago, American Library Association, 1954. 378 p

Smith, D.L. and E.G. Baxter College Library Administration. London, Oxford University Press, 1965. 185 p

Thompson, Elizabeth H. A.L.A. Glossary of Library Terms with a Selection of Forms in Related Field. Chicago, American Library Association, 1943. 159 p.

Westbrook, Lynn "Catalog Failure and Reference Service A Preliminary Study," R.Q 24 82 - 88, Fall, 1984.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1 กันยายน 2529

ขอความอนุเคราะห์ขอแบบสอบถาม

นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 5

ดิฉันเป็นนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำ
การศึกษาวិจัยเรื่อง "ศึกษาการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์"
โครงการศึกษานี้จะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากท่าน ในการตอบ
แบบสอบถามที่แนบมาด้วยนี้ "ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ได้รับทุกข้อ

ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระ
คุณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางบุญตา สุองสีเกราะ)

นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

ศึกษาการใช้หนังสืออ้างอิงของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. คณะวิชาที่ท่านศึกษา

นิติศาสตร์ สาขาวิชา _____

รัฐศาสตร์ สาขาวิชา _____

เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชา _____

ภาษาศาสตร์และการบัญชี สาขาวิชา _____

วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาวิชา _____

สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สาขาวิชา _____

ศิลปศาสตร์ สาขาวิชา _____

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชา _____

2. ท่านเคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดหรือไม่

เคย

ไม่เคย

3. ท่านที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมาแล้ว ท่านเรียนในระดับใด

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อุดมศึกษา

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิง

1. ท่านเคยใช้หนังสืออ้างอิงหรือไม่

เคย

ไม่เคย

(ถ้าไม่เคยให้คำตอบข้อที่ 2 แล้วผ่านไปตอบตอนที่ 3)

(ถ้าท่านเคยใช้ให้ผ่านไปตอบข้อ 3 - 8)

2. ท่านที่ไม่เคยใช้หนังสืออ้างอิงเลยเป็นเพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงในร่องสมุด

ไม่มีความจำเป็นต้องใช้

ไม่เข้าใจวิธีใช้

ไม่รู้จักหนังสืออ้างอิง

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3. ท่านที่เคยใช้หนังสืออ้างอิง ท่านใช้นานกี่ครั้ง

ใช้นาน

สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง

สัปดาห์ละ 3 ครั้ง หรือนานกว่า

เดือนละ 1 - 2 ครั้ง

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. ท่านที่เคยใช้หนังสืออ้างอิง ท่านใช้หนังสืออ้างอิงประเภทใดบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 พจนานุกรม เช่น พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน
- 2 สารานุกรม เช่น สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน
- 3 หนังสือรายปี เช่น หนังสือรายปีของประเทศไทย
- 4 หนังสือคู่มือ เช่น Handbook of College
- 5 หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ เช่น หนังสือแผนที่
- 6 อักษรานุกรมชีวประวัติ เช่น ใครเป็นใครในประเทศไทย
- 7 บรรณานุกรม เช่น รายชื่อหนังสือทางสาขาสังคมศาสตร์
- 8 นามานุกรมหรือหาเขียนนาม เช่น สมุดโทรศัพท์
- 9 สิ่งพิมพ์รัฐบาล เช่น รายงานประจำปีของหน่วยราชการ
- 10 วรรณคดี เช่น วรรณคดีภาษาไทย
- 11 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. เหตุผลที่ท่านใช้หนังสืออ้างอิง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อาจารย์ผู้สอนแนะนำให้ใช้
- บรรณารักษ์แนะนำให้ใช้
- เพื่อนแนะนำให้ใช้
- สนใจอยากใช้เอง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6. เมื่อผ่านวงการใดได้หนังสืออ้างอิง ท่านจะปฏิบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กู้ยืมจากศูนย์ทรัพยากร-จดเลขหมู่-หยิบหนังสือบนชั้น
- กู้ยืมจากชั้นหนังสือโดยตรง
- ขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์
- ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่
- ขอคำแนะนำจากเพื่อน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7. ท่านใช้หนังสืออ้างอิงเพื่อวัตถุประสงค์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ทารายงาน
- เตรียมตัวสอบ
- ประกอบวิชาที่เรียน
- เพิ่มเก็บความรู้
- ศึกษาความก้าวหน้าทางวิทยาการ
- ตอบปัญหาต่าง ๆ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

8. ท่านใช้หนังสืออ้างอิงค้นหาในระดัใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กะเปื้อนตาอย่างละเอียด
- ค้นหาเพื่อให้เข้าใจในสาระสำคัญ
- ค้นหาเพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้น
- ค้นหาข้อเท็จจริงอย่างสั้น ๆ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิง

1. ท่านมีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงหรือไม่

- มี
- ไม่มี

2. ถ้าท่านคิดว่าท่านมีปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงเพราะเหตุใด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 ปัญหาไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิง

- ไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงแต่ละเล่ม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.2 ปัญหาไม่ทราบเนื้อหาภายในหนังสืออ้างอิง

- ไม่ทราบว่าหนังสืออ้างอิงแต่ละประเภทให้ข้อมูลอะไรบ้าง
- ไม่ทราบว่าจะค้นเรื่องที่ต้องการได้จากหนังสืออ้างอิงเล่มใด
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.3 ปัญหาในการค้นหาหนังสืออ้างอิง

- ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสืออ้างอิง
- หนังสืออ้างอิงหมุนเวียนขึ้นชั้นช้า
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับคู่มือหรือเครื่องมือช่วยค้น

- บัณฑิตรายการหนังสืออ้างอิงในลิ้นชักเรียงผิดที่
- มีบัตรรายการแต่ไม่มีหนังสืออ้างอิง
- มีหนังสืออ้างอิงแต่ไม่มีบัตรรายการ
- ไม่เข้าใจระบบการเรียงบัตรรายการในลิ้นชัก
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

- 2.5 ปัญหาเรื่องความยาก-ง่ายของหนังสืออ้างอิง
- เนื้อหาในหนังสืออ้างอิงเข้าใจยาก เพราะส่วนมากเป็นภาษาต่างประเทศ
 - วิธีการใช้หนังสืออ้างอิงยุ่งยาก เช่น ครรชนี
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- 2.6 ปัญหาระบบการวัดหนังสืออ้างอิงของห้องสมุด
- ระบบการวัดเก็บหนังสืออ้างอิงลำบาก ทำให้คนยาก
 - หนังสืออ้างอิงเรียงผิดที่ ทำให้หาเล่มที่ต้องการได้ยาก
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- 2.7 ปัญหาเกี่ยวกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่
- บรรณารักษ์ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
 - เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
 - เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้พอที่จะแนะนำหนังสืออ้างอิง
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- 2.8 ปัญหาส่วนตัวของนักศึกษาเอง
- ไม่มีเวลามาใช้หนังสืออ้างอิง เพราะมีชั่วโมงเรียนมาก
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 4 รายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการในการใช้หนังสืออ้างอิง

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างใดช่องว่างหนึ่งหลังข้อความนั้น ๆ ตามความคิดเห็นของท่านว่าแต่ละข้อนั้น เป็นเรื่องที่ท่านต้องการมากน้อยใน ระดับใด

ข้อที่ 1	หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุดหรือไม่ต้องการเลย
ข้อที่ 2	หมายถึง	ต้องการน้อย
ข้อที่ 3	หมายถึง	ต้องการปานกลาง
ข้อที่ 4	หมายถึง	ต้องการมาก
ข้อที่ 5	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ๐ ท่านต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มโต๊ะเก้าอี้
ในห้องหนังสืออ้างอิง

1	2	3	4	5
			✓	

หมายความว่า ท่านต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มจำนวนโต๊ะเก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิง
เป็นอย่างมาก

ท่านต้องการสิ่งต่อไปนี้มากน้อยในระดับใด
 ท่านต้องการ.

1. ให้เพิ่มจำนวนหนังสืออ้างอิงทั่วไป
2. หนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้ทางตามสาขาวิชาที่เรียน
3. ให้เพิ่มหนังสืออ้างอิงประเภท สารานุกรม พจนานุกรม และครุชนิทัศน์
4. หนังสืออ้างอิงที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน
5. หนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยกว่าที่มีอยู่ในห้องหนังสืออ้างอิงในปัจจุบัน
6. ให้ขยายเงินชดเชยรายการหนังสืออ้างอิงเพื่อให้นักได้สะดวกกว่าที่เป็นอยู่
7. ให้เพิ่มชนิดของครุชนิทัศน์ช่วยกันคว่าอื่น ๆ อีกนอกเหนือครุชนิพนธ์กิจจานุเบกษา และครุชนิทัศน์หนังสือรวม-เรื่องในห้องสมุดทำอยู่
8. หนังสืออ้างอิงที่เป็นภาษาไทย
9. ให้บรรณารักษ์เสนอแนะวิธีการใช้หนังสืออ้างอิง
10. ให้จัดนิตยสารแนะนำหนังสืออ้างอิงใหม่ ๆ
11. ให้เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในห้องหนังสืออ้างอิง
12. ให้เพิ่มจำนวนบรรณารักษ์ในห้องหนังสืออ้างอิง
13. เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการค้นคว้าข้อมูล
14. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ระดับความต้องการ					
1	2	3	4	5	
					1
					2
					3
					4
					5
					6
					7
					8
					9
					10
					11
					12
					13
					14

ตอนที่ 5 ขอให้ท่านแสดงความรู้สึก ความพอใจหรือความชอบของท่านที่มีต่อบริการหนังสืออ้างอิงในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างใดช่องว่างหนึ่งตามความรู้สึก ความพอใจ หรือความชอบ ดังนี้ (กรุณาตอบทุกข้อ)

- ช่องที่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด
- ช่องที่ 2 หมายถึง น้อย
- ช่องที่ 3 หมายถึง ปานกลาง
- ช่องที่ 4 หมายถึง มาก
- ช่องที่ 5 หมายถึง มากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ๐ ท่านรู้สึกพอใจต่อระบบการจัดหมู่หนังสือของห้องสมุด

1	2	3	4	5
				✓

หมายความว่า ระบบการจัดหมู่หนังสือของห้องสมุดที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นที่พอใจของท่านมากที่สุด

ท่านมีความรู้สึกในเรื่องต่อไปนี้ อย่างไร

1. ระเบียบการใจ

- ระเบียบการใจหนังสืออ้างอิงเหมาะสมแล้ว
- ระยะเวลาเปิด-ปิดบริการหนังสืออ้างอิงเหมาะสม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

2. สถานที่ตั้งห้องหนังสืออ้างอิง

- ท่านพอใจตำแหน่งที่ตั้งของห้องหนังสืออ้างอิงในปัจจุบัน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

3. การวัดห้องหนังสืออ้างอิง

- เนื้อที่ทั้งหมดภายในห้องหนังสืออ้างอิงกว้างขวาง
- บริเวณที่จัดให้เป็นที่นั่งอ่านหนังสืออ้างอิงกว้างขวาง
- ห้องอ้างอิงวัดได้เป็นสัดส่วนดี ชวนให้เข้าไปใช้
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

4. บรรณาคาสดวงห้องหนังสืออ้างอิง

- ห้องหนังสืออ้างอิงสะดวกเรียบร้อย
- ห้องหนังสืออ้างอิงมีความเงียบสงบ
- วากาณภายในห้องหนังสืออ้างอิงถ่ายเทได้สะดวก
- ภายในห้องหนังสืออ้างอิงมีแสงสว่างเพียงพอ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

5. ระบบการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง

- การหมุนเวียนหนังสืออ้างอิงขึ้นชั้นรวดเร็ว
- หนังสืออ้างอิงบนชั้นเรียงอย่างเป็นระเบียบ
- ค้นหาหนังสืออ้างอิงบนชั้นได้ง่ายสะดวก
- ระบบการจัดหนังสืออ้างอิงช่วยให้ค้นคว้าได้สะดวก
- หนังสืออ้างอิงจัดเก็บหมวดหมู่เข้าใจ
- หนังสืออ้างอิงที่จัดไว้บนชั้นแต่ละช่องชั้นมีจำนวนพอเหมาะ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

6. คู่มือหรือเครื่องือช่วยกัน

- มีการรายงานช่วยใ้กันหนังสืออ้างอิงได้สะดวก
- ขีมีมาตรฐานการหนังสืออ้างอิงที่เรียงไว้ในชั้นจัด และจัดวันจัดใ้จำนวนพอเหมาะ
- มีบัตรกรรณีนี้อย่าง ำ จัวยใ้การค้นคว้าสะดวก
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

7. เครื่องอำนวยความสะดวก

- มีข้อดีมากมายต่าง ๆ ในห้องอ้างอิงชัดเจน
- เครื่องถ่ายเอกสารในห้องว่างองถ่ายใ้ใ้ชัดเจน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

8. บรรณารักษ์โต๊ะเจ้าหน้าที่

- ว่างพอใ้การใ้ใช้งานแนะนำและช่วยเหลื่อมองบรรณารักษ์หนังสืออ้างอิง
- ว่างพอใ้การใ้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องหนังสืออ้างอิง
- เจ้าหน้าที่ห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ประจำที่คาบเวลาใ้บริการ
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายเอกสารใ้ห้องหนังสืออ้างอิงอยู่ประจำที่คาบเวลาใ้บริการ
- เจ้าหน้าที่ทางเข้าออกห้องหนังสืออ้างอิงสำรวจสิ่งของวางรูปภาพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

9. ครูภัณฑ์

- มีโต๊ะ เก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิงเพียงพอ
- โต๊ะ เก้าอี้ในห้องหนังสืออ้างอิงนั่งสบาย
- ชั้นหนังสืออ้างอิงสูงพอเหมาะ
- แคนเตอร์บริการในห้องหนังสืออ้างอิงมีสภาพ
เหมาะสมกับการให้บริการ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1	2	3	4	5

ขอขอบคุณ